БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ЁШ ЛЕНИНЧИ

Газета 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган

1990 йил 28 декабрь Жума

№ 249 (13.685).

Баҳоси 3 тийин.

• ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БОШ НАШРИ •

ССЖИ халқ депутатларининг IV съездида

МАМЛАКАТ ВА ХАЛҚ АҲВОЛИ ТАҚОЗО ЭТАДИ

ССЖИ халқ депутатлари IV съездининг 26 декабрдаги эрталабки мажлиси ССЖИ Президенти М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи билан бошланди.

Кеча жумҳуриятлар раҳбарлари ва мамлакат раҳбарларининг кенгаши бўлиб ўтди, деди у. 1991 йилга иқтисодий битим тузиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Кенгашда унинг натижаларидан сизларни қисқача хабардор қилишга келишиб олдик ва буни сизларга ваъда қилган эдим.

Аввало шуни айтиш керакки, муҳокамада ўткир баҳслар бўлганига қарамай, у амалий, ишчанлик вазиятида ўтди. Натижада бир фикрга келдик. — 1991 йилда озиқ-овқат таъминоти масалаларига доир битимнинг барча бандларини келишиб олдик. Бу катта, махсус ажратилган, ҳаракат дастури бўлиб, мамлакатнинг аграр секторида, қишлоқ буюртмаларини бажариш учун иқтисодиётнинг бошқа тармоқларида нималар қилиш кераклигини, иқтисодиёт биз озиқ-овқат билан таъминлаш ҳажми бу йилгидан кам бўлмаслигидан келиб чиқиб, ҳисоб-китоб қилаётган ҳажмда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда етказиб беришни таъминлаши учун нималар қилиш кераклигини ўз ичига олган.

Қишлоқда иқтисодий муносабатларни ислоҳ қилишга, ижтимоий дастурни амалга оширишга, доир тадбирларни рўёбга чиқариш билан боғлиқ масалалар мажмуаси кўриб чиқилди. Ҳар ҳолда ресурсларга давлат буюртмасини сақлаб қолиш тўғрисида қарор қабул қилинди — бу 1991 йилда давлат буюртмалари сақлаб қолинган ягона сектордир. Очиғини айтиш керак, бу соҳадаги ишларнинг ҳажми жуда катта. Бу ишни бутун мамлакат амалга ошириши керак.

Умумиттифоқ фондига маҳсулот етказиб бериш масаласи асосан келишиб олинди. Жумҳуриятлараро маҳсулот етказиб бериш ҳам келишиб олинди. Умумий фикр бундай: ана шу жуда муҳим буюртмаларни бажариш учун барча интизом ва масъулият бўлиши керак. Ҳозир аҳдлашиб олинган ишларни бажариш йўлидан ҳаракат қилиш лозим.

Умуман 1991 йилги иқтисодий битимга келганда эса, масалаларнинг кўп қисми ва аввало хўжалик алоқаларига тааллуқли масалалар ва бу алоқалар учун масъулият масалалари келишиб олинди. Шартномалар тузиш 77 фоизга етиб қолганлиги кеча қайд этиб ўтилди. Аммо бу ишда ҳали танг жойлар бор. Бу ҳам кўриб чиқилди.

Шуни айтишим керакки, кенгашда жуда жиддий вазият юз берди ва тўрт соатдан ортиқ вақтнинг катта қисмида бюджет муаммолари, мамлакатнинг молиявий аҳволи ва бу хусусдаги чора-тадбирлар кўриб чиқилди. Ўткир баҳслардан кейин ниҳоят ҳамма кенгашдаги аҳдлашувлар асосида бу ишни туғаллайдиган гуруҳни тузиш керак, деган якдил фикрга келди. Молия вазири Павлов раҳбарлигида ана шундай гуруҳ тузилди — умумий истак ана шундай бўлди — гуруҳ бу ишни икки кун ичида бажариши учун барча жумҳуриятларнинг вакиллари иштирок этадилар. Фақат бир банд қолди, лекин у шундай бандки, агар у бўлмаса, битимнинг ўзи ҳам бўлмайди.

Шу икки кун ичида битим тайёрланишига ишонаман, натижаси ҳақида сизларга ахборот берамиз.

Кеча съезднинг якунловчи мажлиси бўлиб ўтди.

(ТАСС)

Бухоро вилоятининг Конимех ноҳиясидаги «Октябрь 40 йиллиги» номли давлат наслчилик заводи ҳудудида қурилган янги мактабни кўрган ҳар бир шаҳарлик ўқувчи ҳам унга ҳавас қилмай қолмайди. Чунки бу ўқув масканида яратилган шарт-шароитлар бундай хулоса қилишимизга тўла асос беради. Хўжалик маъмурияти болалардан ўз маблағларини аямади. Улар мактабнинг зиммасида турган катта ва шарафли масъулиятни яқиндан ҳис қилганликлари учун ҳам шундай иш тутишга ҳаракат қиладилар.

Янги йил арафасида бу ерда бўлган Ўзбекистон ахборот агентлиги суратчиси Ж. МИРЗАЕВ ўқитувчи Комила Абдубакировани ўқувчилар билан зоология фанидан машғулот ўтказаётган пайтда учратди.

ОШКОРАЛИК — БОШ МЕЗОН

(Жамоатчи мухбиримиз Анвар ЖЎРАБОЕВ Кремлдан хабар қилади)

Гарчи, Янги йилга бир неча кун қолган бўлишига қарамай, Москвада қалин қор йўқ. Яна бир янгилик, Бу йил москваликлар Рождество байрамини илк бор нишонладилар. Бир қараганда қўшалоқ байрам. Аммо кўнгил хижил. Сабаби ҳамма жойда қимматчилик, масалан тижорат дўконида «Смирнов» ароғининг баҳоси 380 сўм. Аёллар этиги 1200 сўм, айрим пальтоларнинг нархи 10 минг сўмгача. Шуниси ачинарлики, ҳатто «Болалар дунёси» дўконига яқинлашиб бўлмайди. Тўртта эшигида ҳам навбат. Демак, кўпчилик хонадонлардаги арчалар ўйинчоқсиз қолади. Оддий дўконлар пештахталари бўм-бўш. Кўнгиллар Москва кўчаларидек бўм-бўш. Бир пайтлари биз чириган деб жар солган капитализм вакиллари шаҳарга ёрдам қўлини чўзмоқда. Голландия, Олмония, АҚШ каби мамлакатлардан гўшт, печенье, колбаса ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари келтирилмоқда. Аҳвол танг. Шунинг учун ҳам бутун одамларнинг Кремлда ўз ишини давом эттираётган съезддан умиди катта. Аммо умидлар пучга чиқиб қолмасмикан? Буни вақт кўрсатади.

Гап Москва хусусида бораркан, мен шаҳар мэри Г. Х. Попов билан суҳбатлашдим.

— Айтинг-чи Москва бир йўла икки давлат ҳам Россия ҳам ССЖИ пойтахти бўла оладими? Бу унга оғирлик қилмасмикин?

— Оғир. Албатта оғир ва ақлсизлик бу.

— Менда бир таклиф бор. Айтайлик, Россия пойтахти Ленинград (Петербург) Москва Иттифоқ пойтахти бўлса-чи?

— Йўқ. Москва қадимдан Россиянинг пойтахти ва шундай бўлиб қолиши керак. Аммо, ССЖИ пойтахти умуман бир нейтрал шаҳар, дейлик Ленинград бўлиши ҳам мумкин.

— Гаврил Харитонович, Москвадаги тартибсизликлар ҳақида нималар дея оласиз?

— Тартибсизлик?! Агар сиз бунда жиноятчиликни назарда тутаётган бўлсангиз, у қадар «илгарилаб» кетганимиз йўқ.

— Мен озодаликни назарда тутаяпман. Мана қаранг, Москвада озиқ-овқат ва бошқа маҳсулотлар етишмаган ҳолда бу шаҳар кўнгилни хира қиладиган даражада ифлосдир. Яъни демократия ва қайта қуришнинг кўзгусида шу қадар тартибсизлик...

— Сиз жудаям ошириб юбордингиз шекилли. Бу жиҳатдан ҳам Москва ССЖИдаги ҳамма шаҳарларга ўхшайди.

— Мен эса шаҳарни Хельсинки каби бўлишини истардим.

— Бу бошқа гап. Биз ҳозирча ССЖИда яшаяпмиз-ку. Депутатлар шу номнинг сақланиб қолиши учун овоз беришди. Умуман, Москвада яшаш осон эмас экан. Олдин оппозицияда туриб ҳеч бир амалга минмай курашиш осон эди-да, албатта.

— Демак, шунинг учун истеъфога чиқмоқчи экансизда?

— Курашиш ҳамма жойда қийин. Амалдан қатъи назар. Лекин керак бўлса истеъфога ҳам чиқавераман.

— Ростини, айтинг, сиз Москва мэри бўлганингиздан афсусланмаяпсизми?

— Йўқ. Биз ўйлагандикки, бу ерда туриб Иттифоқдаги демократик жараённи тезлаштирамиз деб. Қўлимиздан келганича уринаяпмиз. Лекин ҳозирча ҳеч қандай силжиш йўқ.

— Ўзбекистон билан алоқа хусусида нималар дея оласиз?

— Бундай алоқа бўлиши шарт. Аммо эскичасига, мустамлака шаклда эмас, балки оддий, иқтисодий ўзаро алоқа.

— Москва метросининг нечта бекати бор?

— 200 дан зиёд.

— Тошкентда эса бармоқ билан санарли. Аммо шулардан бирига Ленин, бирига Горький, бирига Пушкин номлари берилган. Лекин сизлардаги бирорта кўча ёки метро бекатига на Навоийнинг, на бошқа ўзбек ўғлонларининг номи берилган. Шу хусусда фикрингиз?

— Ҳақиқатан ҳам шундай. Бу ҳам шу эски алоқанинг натижаси бўлса керак. Ҳозир мана шу масалалар бўйича ҳам иш олиб бормоқчимиз. Афсуски, Москва мэрининг ҳуқуқлари бошқа шаҳар мэрларидан жуда кам. Чунки бизнинг хўжайинларимиз жуда кўп.

— Суҳбатимизнинг охирида шуни яна бир бор аниқламоқчи эдим. Вақти келиб, Москвада ҳам Навоий проспекти, Навоий ҳайкалини кўриш мумкин бўладими?

— Яхши бўларди, шундай бўлса. Балки шундай кун келар...

Тақчилликни ким вужудга келтиряпти?

Балиқчи ноҳиясида кундузи чироқ ёқиб ҳам музлатгич топиб бўлмайди. «Келгани йўқ», деб қатъий жавоб қилишмоқда савдо ходимлари. Лекин балиқчи ишчи назорати гуруҳи бу баҳонага ишонмади. Назоратчилар Чинобод қишлоғида «техника» дўконининг омборига кирдилар. Бу ерда ҳам ўзига хос дўкон бор эди, лекин у ҳаммага ҳам хизмат қилавермайди.

Текширув чоғида дўкон мудири Абдулхай Аҳмедовнинг ҳамқишлоқлари ахтариб юрган жуда кўп нарсалар топилди. Бу ерда «Снежинка» маркали учта музлатгич, Германияда ишлаб чиқарилган ошхона гарнитури, «Москвич—412» автомашинасининг янги двигатели «ўз» харидорларини кутаётган экан. Музлатгичлар бу ерда турганига икки ой бўлибди. Ошхона гарнитури яқинда келган. «Москвич» двигатели учун эса ҳеч қандай ҳужжат йўқ.

Бошқа бир қишлоқ дўконидан ҳам танқис моллар топилди. Озиқ-овқат дўконининг мудири Ш. Холдоровнинг гапларига ишонсак, кейинги вақтларда мол аҳён-аҳёнда ва жуда кам миқдорда келаётган экан. Шунинг учун ҳам кўпчилик бу нарсаларни тополмаётган эмиш. Лекин ишчи назоратчилар ундан омборни кўрсатишни илтимос қилганларида дўкон мудирининг ранги оқариб кетди. Бунинг сабаби бор экан: дўкон омборидан 54 килограмм 95 —кўк чой, ярим тоннадан кўпроқ ун, икки хил конфетлар топилди.

— Бу чойни «Бўстон» давлат хўжалигининг меҳнаткашларига сотиш учун сақлаяпмиз, — деб ўзини оқлай бошлади дўкон мудири. — Чунки тўйлар кўп, чой эса ҳамиша етишмайди. Конфетлар шу бугун келди ва мен сизлар келишингиз олдидан уни сотувга чиқармоқчи бўлиб турган эдим...

У бу молларни сотди, лекин текширувдан кейингина шундай қилди. Чой масаласига келганда эса, дўкон мудири бу хусусда ҳам муболаға қилаётгани турган гап — ҳужжатлар базада беш кун илгари тўлдирилган. Ваҳоланки базадан дўконгача бўлган масофа икки қадам.

Шу куни ишчи назорати текширувининг иштирокчилари умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишида кўпгина камчиликларни аниқладилар. Текширув материаллари чора кўриш учун матлубот кооперацияси ва маиший хизмат раҳбарларига тақдим этилди.

У. САКСОНБОЕВ, (ЎзТАГ).

ЯНГИ ЙИЛ АРАФАСИДА

УРГАНЧ пиллакашлик фабрикасининг инженер-техник ходимлари эндиликда иш жойларидан қўзғалмай туриб, технология жараёнига аниқ риоя этилаётганини назорат қиладиган бўлдилар. Фабрика цехларида саноат телевидениеси узатгичлари ўрнатилган.

Шойи ипларни олиш технологияси бир қанча мураккаб жараёндан иборат. Бундай жараёнларнинг бир оз бўлсада бузилиши маҳсулот сифатининг пасайишига олиб келиши мумкин. Телевидение хизмат раҳбарларига ходимларидан ҳар бирига тезда ёрдам бериш имкониятини яратади.

Бундай мураккаб замонавий техника жуда қиммат туради, албатта. Лекин фабрикада катта пул сарфлаб, техника сотиб олдилар, зотан техника олий даражали маҳсулот чиқариш билан сарф-харажатлар ўрнини тезда қоплайди.

ҚАРШИ ёғ-экстракция заводида Днепропетровск кимё технологияси илмгоҳи олимларининг янги ишланмалари қўлланилди. Жумладан, бу ерда пахта ёғи чиқиндиларидан биологик фаол моддаларни олиш технологиясини жорий этишга қарор қилинди.

Бу ниҳоятда қимматбаҳо лецитин ва кефалин моддаларидир. Масалан, лецитин пардозандозда ишлатиладиган нарсаларни тайёрлашда жуда қўл келади. Жумҳуриятимизда эса ана шундай нарсаларга эҳтиёж жуда катта. Бу моддалар дори-дармон ишлаб чиқаришда ҳам қўлланади.

Айни вақтда бу ишлаб чиқариш ёғ тайёрловчиларга сифат жиҳатдан анча юқори даражали янги иш ўринларини вужудга келтиришга имкон беради.

АНГОР ноҳиясидаги турли хўжаликларининг сут соғувчилари ўз қарамоғларидаги сигирларнинг ҳар биридан уч минг килограммдан сут соғиб олдилар. Р. Эрмурадова, Ҳ. Мирзаева, Ҳ. Абдураҳманова ва бошқалар бу ишда ўрнак кўрсатишди.

Сут соғувчилар жониворларни парваришлашни шундай ташкил этдиларки, ташқарида изғирин бўлишига қарамай, сигирларни сути камаймаяпти.

Сут соғувчилар ва молбоқарларнинг зарбдор меҳнати ноҳия чорвадорлари йиллик топшириқни муддатидан қарийб бир ой илгари бажаришларига имкон берди. Хўжаликдан ҳозирнинг ўзида қабул пунктларига қарийб 5,5 минг тонна сут келтирилди.

«Коммунизм» ва «Талимарон» давлат хўжаликларининг, шунингдек Куйбишев номли ва Калинин номли жамоа хўжаликларининг чорвадорлари катта муваффақиятга эришдилар.

(ЎзТАГ).

ТАСС, ЎзТАГ ва ўз мухбирларимиздан

Шу сонга хабар

Шартнома имзоланди

ЯНГИ ЙИЛ арафасида Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳи билан жумҳурият ташқи иқтисодий алоқалар давлат қўмитаси ҳамкорлик шартномасини имзоладилар.

Ушбу тадбирга бағишланган йиғилишда олий билимгоҳда шу йили очилган янги ихтисослик — халқаро иқтисодий алоқалар куллиёти жамоаси ҳамда «Узвнешэконбанк» ходимлари иштирок этдилар.

Янги куллиётнинг бош талаби — чет тиллардан бирини чуқур эгаллашдир. Ана шу талабга жавоб беролган 100 абитуриент — талаба бўлиш бахтига муяссар бўлди. Энди улар аудиторияларда эгаллаган малакаларини амалий машғулотларда синаб кўришлари лозим. Мутахассислар ҳар бир талабанинг хорижда амалий машғулот ўташи ўрта ҳисобда 10 минг долларга тушишини таъкидламоқдалар. Ўз-ўзидан маълумки, олий билимгоҳда бундай имкон йўқ. Бу вазифани «Узвнешэконбанк» ўз зиммасига олди. Ҳамкорлик шартномасида ҳам бу ўз аксини топган.

Жумҳуриятимиз иқтисодий мустақилликка ўтиш арафасида турган бир пайтда — бундай шартнома имзоланиши, ҳар қанча таҳсинга лойиқ. Чунки, хорижий мамлакатлар билан тўғридан-тўғри ишлай оладиган кадрларга эга бўлмасдан туриб, иқтисодий мустақиллик ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас. Янги йил олди шартномаси келгусида жумҳуриятимиз равнақи йўлида хизмат қилади, деб ўйлаймиз.

А. ТЎРАЕВ, Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳи матбуот марказининг раҳбари.

Дўстлик ҳамма нарсадан афзал

«ДЎСТЛИК» деб аталган ижтимоий-сиёсий байналмилал клуб иш бошлади. «Сирдарёэлектросет» корхонасининг директори Совет Дониёрович Дониёров дўстлари ва ҳамкасблари билан биргаликда клубни ташкил этиш ғоясини рўёбга чиқарди. Янги жамоатчилик тузилмасининг асосий вазифаси — минтақадаги барча соғлом кучларни байналмилалчилик асосида жипслаштириш, Мирзачўлда яшаётган турли миллат халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга фаол кўмаклашишдан иборатдир.

Клубнинг фаолияти тез орада жамоатчилик эътиборини ўзига қаратди ва биргина корхона доирасидан ташқарида ҳам иш бошланиб кетди. Ҳозир Ленин номидаги Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинати, ССЖИ 50 йиллиги номли Сирдарё ГРЭСи, Янгиер зовур қувурлари заводи сингари йирик саноат корхоналари ходимларининг кўпчилиги клубга аъзо бўлишган. Клуб аъзолари орасида Қозоғистон жумҳуриятидаги қўшни Чимкент вилояти Словянка ва Ильич қўрғонларининг меҳнаткашлари ҳам бор.

Вилоятда клуб ёрдами билан жумҳурият ташкил топган кун, «Ҳосил байрами» байналмилал байрам сифатида кенг нишонланди, насос станциялари бошқармаси, тажриба ремонт-механика ва ёғ-экстракция заводларининг, кўпгина мактабларнинг жамоалари билан, Янгиер ва Ширин шаҳарларининг меҳнаткашлари билан учрашувлар ўтказилди. «Дўстлик» клубининг банкда ўз ҳисоб дафтарчаси ҳам бор. Аъзолик бадаллари ва кўнгилли тарзда қилинган хайр-эҳсонлар ана шу ҳисоб дафтарчасига тушади.

«ССЖИ супермодели»

ЕДИНГИЗДА бўлса, шу йилнинг ноябрь ойи охирларида Москвада «ССЖИ супермодели» кўриги бўлиб ўтган эди. Унда 16 нафар қизлар ғолибликка даъвогарлик қилиб, якунловчи босқичда куч синашишди. Халқаро ҳайъат кўрик якунини атрофлича муҳокама қилиб, ғолибни эълон қилди. Мамлакатимиз пойтахтидаги Черемулка ноҳиясидаги 20-мактабнинг 9-синф ўқувчиси, 14 ёшли Оксана Степановага ғолиблик тожи насиб этди. Норвегиялик Синни Майроб Оксанага ана шу тожни кийгазиб қўйди. Бугун Оксанани янгидан-янги тадбирлар кутмоқда. У яқинда келгуси икки йил учун юз минг сўмлик шартнома тузди. Шунга асосан у ўқиш билан бирга йирик фирмаларнинг маҳсулотларини сурат орқали намойиш қилиши керак бўлади.

СУРАТДА: «ССЖИ супермодели» ғолибаси Оксана Степанова.

ТАСС мухбири О. ВЛАСОВ олган сурат.

Қутлаймиз!

Омад кулса...

Янги йилнинг ҳам ўзига хос, қизиқ урфлари бор. Кўнгилингизга яқин кишини қутлайсиз, совға-салом улашасиз. Аммо бу совғалар litировга етса яхши. Етмаса-чи?..

Бу ёғидан кўнглингиз хотиржам бўлсин. Бизнинг ҳам бугун ўз севимли муштарий — мухлисларимизга атаб тайёрлаган ажойиб совғамиз бор.

Шу йилнинг сентябрь ойида «Ёш ленинчи» ва «Ўзбекистон физкультурачиси» рўзномалари Фарғона вилоятининг Марғилон шаҳри «Ишонч» ёшлар фан-техника ижодкорлиги маркази билан ўзаро ҳамкорликда конкурс эълон қилган эди. Шартларни яна қайта такрорлаш ниятимиз йўқ. Яширмайлик, мухлисларга ҳам осон бўлмади. Чунки мавсум охирлаб қолгани билан ўйинлар жадвалидаги кескин ўзгаришлар, ҳеч ким кутмаган натижалар, ўтиш ўйинлари, бир ёқда терма командамиз учун энг «хавфли» рақиб саналган италияликлар билан бўладиган учрашув олдидан башорат қилиш осон эмаслиги, иккинчи лигадаги кутилмаган вазият ҳар қандай зукко, билағон ишқибозни ҳам шошилтириб қўйиши турган гап эди. Биз футбол мухлисларидан ҳаммаси бўлиб, беш мингга яқин мактублар олдик. Футбол деганимиллат ҳам, касб-кор ҳам танламас экан...

Энди ғолибларни эълон қилишдан олдин конкурсимизда энг фаол иштирок этган муаллифларимизни ҳам санаб ўтсак: Тошкент шаҳри, Чилонзор ноҳиясида яшовчи, биринчи гуруҳ ногирони Очилхон АБЗАЛХОНОВ, Андижон вилояти, Хўжаобод ноҳияси, Булоқбоши қишлоқ Шўроси ҳудудида яшовчи Абдумалик ҚОДИРОВ, Тошкент шаҳридан талаба Олимжон САЪДУЛЛАЕВ, Сурхондарё вилояти, Шеробод ноҳияси, Коммунизм» давлат хўжалигидан Хосиятжон ЖЎРАЕВ, Тожикистон ССЖ, Ленинобод вилоятининг Нов ноҳияси марказий касалхонаси врачи Аҳмаджон ТЎРАЕВ, Самарқанддан Ўзбекистон ССЖ халқ депутати Қ. МАҲМУДОВ, Наманган вилояти, Янгиқўрғон ноҳиясидан Умрбек УММАТАЛИЕВ, Марғилон шаҳар, Киров кўчасидан Саидмусо МАҲМУДОВ, Бухоро вилояти, Свердлов ноҳияси «Ленинград» жамоа хўжалигидан Бахшилло НОРОВ, Самарқанд вилояти, Нарпай ноҳияси «Ўзбекистон» жамоа хўжалигидан Карим ТЎРАЕВ, шўрчилик Исмоил АБДИЕВ, Давлат ҚОДИРОВ, Жарқўрғонлик Ўғилой БУХОРОЕВА, Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти, Амударё ноҳияси, Манғит шаҳар, Гулистон кўчасидан Дармонжон ЎРОЗБОЕВА, Андижон вилояти, Ленин ноҳияси, Меҳнатобод посёлкасидан Матлубахон ҚИРҒИЗБОЕВА, Чортоқ ноҳиясидан Абдураҳмон НОРБОЕВ, Гулистон ноҳиясидан Қодиржон АЛИБЕКОВ, Пахтаобод шаҳридан Абдумухтор ҚАҲҲОРОВ, Охунбобоев шаҳридан Муҳиддин ЮСУПОВ, Ленинобод вилояти, Ашт ноҳияси, Ленин номидаги жамоа хўжалигидан Эсонбой АЛИҚУЛОВ, Навоий шаҳридан Эмин ҲАМРОЕВ, Тошкентдан А. ИСЛОМОВ, Ўш шаҳридан Аваз ҚОСИМОВ, Ленин йўли ноҳиясидан Соатмурод ҚОРАХОНОВ, Ёзёвонлик Ҳусанбой ҚЎЛДОШЕВ, Фарғона ноҳияси, Водил қишлоғидан Замира ЖЎРАЕВАлар.

Энди ғолиблар кимлар дерсиз? Биринчи ўрин ҳеч кимга насиб қилмади. 7 та саволга тўғри, аниқ жавоб қилганлар бўлмади. Фақат икки киши олтита, икки киши эса бешта саволга тўғри жавоб топа олган. Уларнинг бири бешта, иккинчи ва учинчиси ҳам иккитадан, ва тўртинчиси ўнта вариант йўллаган. Энди конкурсимиз шартида йўллаган жавобларнинг тўғри ёки нотўғрилигидан қатъий назар, энг кўп вариант юборган мухлисга хорижга бепул йўлланма берилишини ҳам айтган эдик. Бу соврин ҳам эгасини топди. (Бир киши 142 сўмлик вариант тўлдириб, хорижга йўлланма олди).

Шундай қилиб, ғолиблар билан танишинг:

БИРИНЧИ ЎРИН — ...

ИККИНЧИ ЎРИН — **Мўйдинжон МАМАЖОНОВ, Андижон вилояти, Қўрғонтепа шаҳридан.**

Мансур СИДАБУЛЛАЕВ, Хоразм вилояти Гурлан ноҳияси, «Коммунизм» жамоа хўжалигидан. (Ҳар бирига 500 сўмдан пул мукофоти).

УЧИНЧИ ЎРИН — **Рустам ТОҒАЕВ, Қашқадарё вилояти, Шаҳрисабз шаҳридан.**

Мадамин РАҲМОНОВ, Андижон шаҳридан. (Уларнинг ҳар бирига 200 сўмдан пул мукофоти).

Хорижга бериладиган бепул йўлланма «Парвоз» ансамблининг хонандаси Соат ШАРИПОВга тегди.

РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ МУКОФОТ **(200 сўм) — Бухоро шаҳрида истиқомат қилувчи Саид ЯҲЁЕВга насиб этди.**

МАНА, қадрли муштарийлар, азиз мухлислар. Конкурсимиз ғолибларини ҳам эълон қилдик. Бундай қизиқарли баҳслар ўтказишни янги йилда ҳам давом эттиришни мўлжаллаб қўйдик. Конкурсимизда фаол қатнашган мухлисларга ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз.

МУШТАРИЙ—РЎЗНОМА—МУШТАРИЙ

Раҳмат сизга, қадрдон муштарий!

Менимча, «Ёш ленинчи» таҳририяти ижодкорлари ўз муштарийлари билан ҳозиргидек инoқ, қалин дўст ва ҳамфикр бўлишмаган бўлса керак. Биз кўп йиллик фойдасиз тарғиботлардан воз кечиб, ниҳоят муштарийлар кўнгли тусаган тоза ҳаводан биргаликда нафас ола бошладик. Ҳеч ҳайиқмай оқни оқ, қорани қора дейдиган бўлдик. Ёшларимизда мозийга қизиқиш кучайди, инқилоб бўронида хира тортган ёки кўмилиб кетган бебаҳо меросимизга ҳурмат ортди, Амир Темур, Бобур Мирзо, Жалолиддин Мангуберди сингари жаҳонгашта саркардаларни, Аҳмад Яссавий, Насриддин Рабғузийдай буюк алломаларни, Беҳбудий, Чўлпон, Фитрат сингари адибларнинг кимлигини ниҳоят бугунга келиб, билиб олдик.

Ёшлар рўзномаси ижодкорлари муштарийлар истагига қулоқ солиб, саҳифаларга бутун қалб қўрларини тўкиб ошкора фикр юритдилар. Халқимизнинг шахсга сиғиниш йилларида қурбон бўлган асл фарзандлари тақдири ҳақида рўй-рост ҳикоя қилинди. Ўзи тўла кийинмаса ҳам бутун мамлакат аҳлини, қолаверса барча социалистик система давлатларини пахта толаси билан таъминлаган жумҳуриятимиз деҳқонлари боши узра қора булутлар сузиб юрганда, асоссиз туҳматлар айтилганда «Ёш ленинчи» қўл қовуштириб турмади. Ўз фикрини айтди, сўзидан қайтмади. Бизни Сиз ҳам қўллаб-қувватладингиз, азиз Муштарий! Сизнинг далдангиз, меҳрингиз ва бизга бўлган ишончингиз кучимизга куч, илҳомимизга илҳом қўшди.

Бу йилги обуна мавсумида Сиз ҳам, биз ҳам яна бир синовдан ўтдик. Ҳеч ким Сизга «Ёш ленинчи»га ёзил деб буйруқ бермади, мажбурламади. Биз ҳам ялиниб-ёлвормадик. Бу йил кимнинг ким эканлиги аниқ билинди. Рўзноманинг бир йиллик обуна нархи 12 сўмга етди. Бу шу ҳажмдаги нашрлар орасида энг арзони бўлса ҳам, ёшлар ҳамёнига тўғри келмасди. Начора. Қоғоз нархи ошган, алоқа тармоқлари ўзининг хизмат нархини бир неча баробар оширишга, босмахона ҳам булардан ортда қолмасликка аҳд қилган бир даврда рўзномамизни қўллаб-қувватлаган обуначилар кўп бўлди. Уч юз ўттиз мингдан ортиқ киши ёзилди. Раҳмат, сизларга!

Аммо шунча обуначиси бўлган рўзномани янада қизиқарли ва ўқимишли қилиш учун кечани-кеча, кундузникундуз демай мақола битаётган, рўзнома чиқараётган қалам аҳли учун моддий томондан сариқ чақа ҳам тегмайдиганга ўхшайди.

Бир шоир айтганидек:

«Ёш ленинчи»га ташаккур» тегади, холос. Уни ҳам кўп кўришмаса бўлгани.

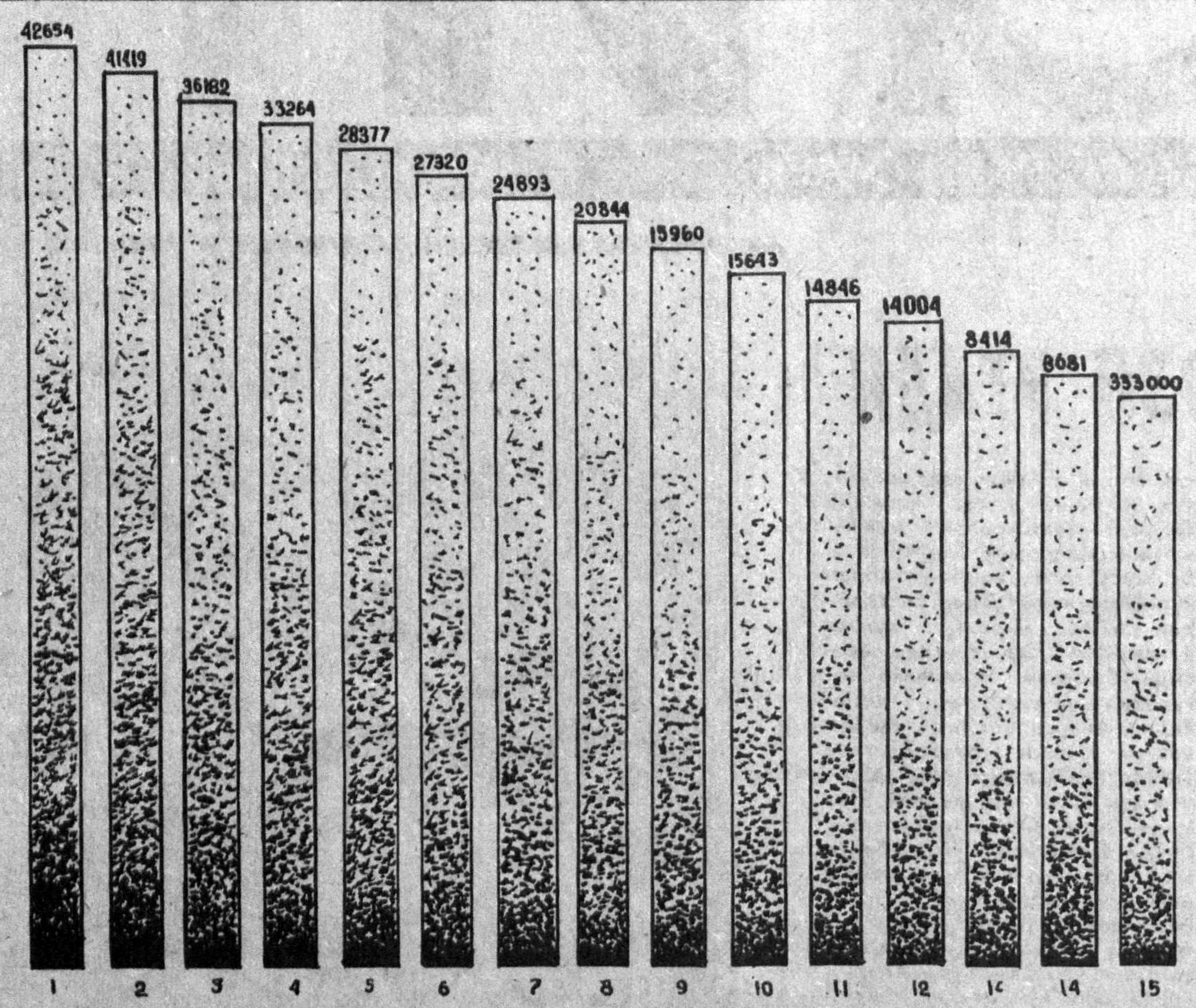
Бундай ноинсофлик ҳеч бир мамлакатда бўлмаса керак. Бу куппа-кундуз куни тунашдир. Балким, булар ошкоралик ва қайта қуришнинг журналистларга аталган «совға»ларидир. Агар аҳвол шу тарзда давом этса, рўзномани нашр этиш ва унда ишлашдан фойда йўқ. Сиз билан хайрлашишга тўғри келди. Бизга муносабат ўзгармаса рўзномани алоқа вазирлиги ўзи тайёрлаб, ўзи сотса яхшироқ бўларди. Тайёр ошга баковул керак эмас, менимча. Бу ҳақда ҳатто Иттифоқнинг энг нуфузли нашрлари бўлган «Комсомольская правда» ва «Труд» рўзномалари ҳам ўз саҳифаларида ташвишланиб ёздилар.

Азиз муштарийлар! 1990 йил билан хайрлашаётирмиз. Умид бахш этадиган кўп яхши ишлар амалга оширилди. Аммо ташвишлар ҳам бўлди. Халқимизнинг бошига мусибатлар тушди. Айрим ҳолларда ёнида бўлиб, мақолалар бердик. Қўлимиздан келганча ҳаракат қилдик. Лекин ҳамма вақт ҳам биз кўтарган ниятлар амалга ошмади. Кутишга, холисона баҳо бериш учун фожиалар тафсилотини чуқурроқ ўрганишга тўғри келди. Айрим қизиққон муштарийлар мактуб йўллаб, бизни сусткашликда, совуққонликда айблашди ҳам. Агар сиз кутгандек ишончингизни оқлай олмаган бўлсак, узр сўраймиз.

Бугун биз мелодий ҳисоб бўйича 1991 йил бўсағасида турибмиз. «Ёш ленинчи» рўзномасининг қалам аҳли ҳамиша бўлиб келганидек Сизнинг хизматингизда, Янги йилнинг илк рўзномасини Сизга тақдим этиш ҳаракатида фикр юритишмоқда, баҳслашишмоқда.

Ҳадемай, 1 январь кириб келади. Омон бўлсак, биз Сиз билан яна учрашамиз. Бундай юз кўришишларнинг кети узилмасин. Сизга янги йилда соғлиқ ва бахт-саодат тилаб қоламиз!

Жаббор РАЗЗОҚОВ,
«Ёш ленинчи» муҳаррири.

Бу диаграммада «Ёш ленинчи» рўзномасига обунанинг 1991 йилги кўрсаткичлари қуйидаги вилоятлар бўйича кўрсатилган: 1. Наманган. 2. Фарғона. 3. Андижон. 4. Самарқанд. 5. Тошкент. 6. Сурхондарё. 7. Қашқадарё. 8. Бухоро. 9. Хоразм. 10. Тошкент шаҳри. 11. Жиззах. 12. Сирдарё. 13. ҚҚМСЖ. 14. Жумҳуриятимиздан ташқаридаги обуначилар. 15. Жами.

Фаолиятимиз ҳукмингизга ҳавола

Сиз йўллаган хатларнинг умумий сони бугунгача 40 мингтадан ошиб кетди. Рўзномамизга умид билан ёзилган шикоят хатларининг сони эса 2258 тага етди. Шу хатларнинг 2000 га яқини тегишли ташкилотларга текшириб, чора кўриш учун юборилди. Ҳозиргача 1700 тасига 3410 та расмий жавоб олдик. Расмий жавоблар таҳлили шуни кўрсатдики, арзгўйлар талаби жойларда ижобий ҳал этилаётир.

Бугунгача 512 киши ишга жойланди. Жумҳуриятимиз Олий суди ва вилоят судларида қайта кўриб чиқилган 20 га яқин жиноий иш материаллари юзасидан 26 кишининг жазоси енгиллаштирилди. Жумҳурият ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларига жами 780 та шикоят хат текшириб, чора кўриш учун юборилганди. Шундан 400 та жиноий иш қўшимча терговга қайтарилди. 13 киши оқланди. 180 та шикоят хатида келтирилган далиллар ўз исботини топмади.

210 нафар қария, боқувчисиз қолган она, кам даромадли оила рўзномамиз аралашуви билан қўшимча таъминот ва нафақа оладиган бўлди. 115 кишига давлатдан қарз (ссуда) олишга ёрдамлашилди. 55 киши енгил автомашина олиш бахтига мушарраф бўлди.

От йилида омади чопганлар сингари қўй йилида ҳам ҳаммага бахт тилаб қоламиз.

• ОППОҚ қоғозга битилган мактублар. Уларнинг бирида қувонч, бирида ташвиш. Ўзи ҳаётда қувонч билан ғам-алам ёнма-ён юраркан. Яхшиямки, дунёда кўнгли пок, дили пок инсонлар кўп. Рўзномамизга келаётган шикоят хатларининг мазмуни ва жуғрофияси кенг. Кимдир тошмеҳр раҳбарнинг айби билан ишдан ноҳақ бўшаган, кимдир врачнинг лоқайдлиги туфайли ўз жигаридан айрилган, яна кимдир эса ўғлининг ё отасининг ёки бир қавмининг қотили топилмаётганлигидан арз-дод қилади.

Жабрдийдаларга рўзномамизнинг баҳоли қудрат ёрдами тегишига ҳаракат қилдик. Шикоят хатларини текшириб чора кўриш учун тегишли ташкилотларга басма-бас юбориб турдик. Олинган жавобларнинг асосий қисмида масала ижобий ҳал қилинганлиги кўриниб турибди. Бу шу ташкилотларда адолатпарвар инсонларнинг меҳнат қилаётганлигидан далолатдир. Ана шу расмий жавобларнинг айримларини «Ёш ленинчи»га жавоб берадилар» ойнасўзи остида имкон қадар эълон қилиб бордик. Эҳтимол шу боисми, муштарийларимиз рўзномамиз номига катта умид билан кўплаб мактублар йўллашмоқда. Шикоят хатларининг ўтган йилга қараганда икки баравар ортиб кетишининг ҳам боиси шундадир.

Айниқса, жойларда тиббиёт хизмати кўрсатиш оғир аҳволдалиги ҳақида кўплаб ёзишмоқда.

Кейинги йилларда рўзномамиз номига ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларидаги ноҳақликлар ҳақида ёзилган шикоятлар кўпайиб бормоқда. Кимдир қонуншуносларнинг айби билан қамоқхоналарда ноҳақ ўтирганини ёзса, яна қайси бири айбдорлар ўз жазосини олмай, очиқда юрганлиги ҳақида жон куйдиришади.

Баъзи кишилар қилғиликни қилиб, сўнг турли ташкилотларга шикоятлар йўллашади. Ҳатто, улар ўзининг ҳақлигини исботламоқчи бўлиб, матбуотни қалқон қилишга ўтиб олдилар. Қатъий қилиб айтамизки, бундай ғирромликка йўл йўқ.

Адолатталаб муштарийларимизнинг ёрдам сўраб ёзган ҳар бир мактубига ёки таҳририятимизга ташриф буюрган мухлисларимизга баҳоли қудрат ёрдамимиз текканидан чексиз мамнунмиз.

Мана, 1990 йил билан хайрлашмоқдамиз. Яна шуни очиқ айтиш лозимки, рўзномамизга ёрдам сўраб, мурожаат қилган муштарийларимизнинг ҳаммасини ҳам кўнглини ололмадик.

ТЎҒРИ, «Ёш ленинчи» саҳифаларида ўз мақолаларининг чоп этилишини катта умид билан кутган мухлисларимиз кўп эди, албатта. Аммо талабчан муштарийларимиз кўнглини олиш ҳам осон эмаслигини унутмаслик керак. Шу жиҳатдан умидли муаллифларимизга тегишли маслаҳатлар бериб, мактублар йўлладик. Бироқ хатларнинг кўплиги ва талабга жавоб бермаган баъзи мақола муаллифларига узлуксиз жавоб йўллашнинг имкони йўқ. Буни мухлисларимиз тушунади, деб умид қиламиз. Ҳар қалай бир йиллик фаолиятимизга баҳо бериш яна сиз азиз муштарийлар ҳукмига ҳавола. Келгуси 1991 йилда сизлардан ранг-баранг мактублар кутамиз.

Зайниддин МАМАДАЛИЕВ,
шикоят, хат ва оммавий ишлар бўлими мухбири.

БИЗ «ЁШ ЛЕНИНЧИ»ДАНМИЗ

Янги йилга саноқли кунлар, ҳисобли дақиқалар қолмоқда. «Ёш ленинчи»нинг икки юзу қирқ тўққизинчи сони қўлингизда. Рўзномамизни варақлаётиб юқоридаги суратга кўзингиз тушди. Уларни танимадингиз. Баъзиларини эҳтимол эслагандирсиз ҳам. Ҳа, ҳа, улар билан Сиз «Ёш ленинчи» байрамларида, «ойнаи жаҳон»да, балки хизмат сафаридаликларида кўришгансиз. Бири сизни мақтаб ёзган, иккинчиси танқид ҳам қилгандир. Учинчи бири жумҳуриятимизда қатор йиллар мобайнида йиғилиб қолган муаммолар ҳақида ёниб ёзган. Ҳаммасидан қатъи назар улар билан Сиз йил давомида қадрдон нашрингиз — «Ёш ленинчи» орқали сиртдан учрашиб келгансиз. Дилларидан тўкилган қайноқ сатрларни ўқиб, гоҳ қувонгансиз, гоҳ чуқур хаёлга чўмгансиз...

Суратга тушиш ижодий жамоамиз аъзоларининг барига ҳам насиб этмади. Баъзилари кузатаётган йилнинг энг сўнгги ижодий сафарида. Жумладан Гули Чеҳра Янги йил сонига хабар тайёрлаш ташвиши билан юрибди.

Хуллас, ўтаётган 1990 йил мобайнида биз «Ёш ленинчи»ликлар хонадонингизга озгина бўлса-да, қувонч, илиқлик олиб кира олган бўлсак, дардингизга шерик, оғир кунларингизда ҳамдард бўла олган бўлсак, ўзимизни бахтиёр деб ҳисоблардик. Падари бузрукворига, онаизорига, энг яқин дўстларига, раҳбарларига айта олмаган гап-сўзларини, сир-асрорларини биз билан бирга баҳам кўрган жамики муштарийларимизга сидқидилдан ташаккур изҳор этамиз.

Одатда бундай катта саналар арафасида яхши тилаклар билдирилади. Келинг, Янги йил тинч-тотувлик йили бўлсин!

Биламиз, кўпгина умидларингизни 1991 йил билан боғламоқдасиз. Кутганингиз муродини кўринг.

Янги йилда ҳам ижодий жамоамиз Сизнинг содиқ суҳбатдошингиз, қалб сўзларингиз изҳор этувчиси, яқин ҳамроҳингиз бўлиб қолади, деган ниятларимиз бор.

АРЗИМИЗНИ ЕТКАЗИБ ҚЎЙИНГ

Ҳурматли таҳририят ходимлари! Сизларга катта ишонч билан мактуб йўлламоқдаман. Чунки рўзнома саҳифаларини ўқиб, бажарилган ишлар юзасидан таҳририятга билдирилган кўплаб миннатдорчиликларнинг гувоҳи бўлганмиз. Бунинг учун мен журналист сифатида сиз ҳамкасблар билан фахрланаман.

Ўзим хоразмликман. Андижон вилоятининг Хўжаобод ноҳиясига турмушга чиққанман. Оиламизда беш нафар фарзандимиз бор. Турмуш ўртоғим шифокор. Ҳаётимиз яхши. Хўжаободликлар билан туғишгандай тотув яшаймиз. Лекин бизни 1968 йилдан буён бир нарса ранжитиб келмоқда. Ҳар йили бир марта туғилган юртимга — Хоразмга жуда қийинчиликлар билан бориб келаман. Аввало, Андижондан Хоразмга тайёра учмайди. Андижонга учиш учун Тошкентга келиш керак. Ҳақиқий азоб Тошкент тайёрагоҳида бўлади.

Айниқса, амаким вафот этганда тезда етиб боришим кераклиги ҳақидаги телеграмма билан Урганчга учолмай қолиб кетгандим. Дафн маросими тугагандан кейин етиб борганлигимни ҳеч эсимдан чиқара олмайман.

Жумҳуриятимизда йилдан йилга аҳоли кўпаймоқда. Лекин ҳамон тайёра хизматида ўзгариш сезилмаяпти. Ўтган йилнинг ноябрь ойида ҳам касал онамни кўргани бориб, қизчам билан суткалаб Тошкент тайёрагоҳида қолиб кетдим. Ўша қийинчиликлар ҳақида бир неча марта турли рўзномаларга, жумҳурият ҳаво транспорти раҳбарларига ёзма мурожаат қилдим. Лекин ҳозиргача натижаси бўлмади. Ахир биз инсонмиз-ку. Нимага Андижондан Хоразмга тайёра қатнови йўлга қўйилмаган? Ҳар куни имконият йўқ экан, майли, ҳеч бўлмаганда ҳафтанинг бир кунида, ёки ойда бир марта мумкиндир ахир! Ёз ойларида Наманган ва Фарғонадан Хоразмга тайёра қатнови йўлга қўйилади. Нимага Андижондан мумкин эмас? Ҳозирги кунда такси кирасининг ўзи 35-40 сўмга тўғри келади. Узоғимизни яқин қилишнинг иложи борми?

Р. ЖУМАНИЕЗОВА,
Хўжаобод ноҳияси, «Шонли меҳнат» рўзномаси муҳаррири.

ЭЪТИРОЗИМ БОР

Ҳар тонг заводимизга киришдан олдин «Союзпечать»дан «Ёш ленинчи»ни сотиб оламан. Тўғриси, ўқиб жуда хурсанд бўлдим. Айниқса «Тарихнинг ўқилмаган саҳифалари», «Ёшлар ва жиноят», «Таҳрирсиз жавобталаб мактублар» ойнасўзи остида берилган мақолаларни биз ишчилар тушлик пайтлари ўзимизча муҳокама қиламиз. Мени бир нарса ўйлантиради. Кейинги пайтларда қайси рўзнома ва ойномани варақламанг, фақат етмиш йилдан буён йўл қўйилган камчиликлар ҳақида ёзиш билан овора. Наҳотки, етмиш йил орқага қараб юрган бўлсак. Тўғри, йўл қўйилган камчиликлар ҳақида ёзиш керак. Фақат ўтмишга қора чаплайвериш билан нимага эришиш мумкин?

Ўйлаймизки, Янги йилда рўзномада меҳнатда ўрнак кўрсатган ишчилар, чўпонлар ва деҳқонлар ҳақида мақолалар ўқиймиз. Ахир ҳар бир касб эгаси ўз меҳнатининг камолини кўриши керак-ку? Қачонгача камчиликлар ҳақида ёзилади?

Абдуҳамид МАМАТКАРИМОВ,
Тошкент ремонт-механика заводи ишчиси.

«Ёш ленинчи»га жавоб берадилар

«ЙЎЛ АЗОБИ»

(4 ОКТЯБРЬ 1990 ЙИЛ)

Мақолада тилга олинган камчиликлар Тошкент вилоятининг йўловчиларни ташиш автотранспорти концерни ва вилоят автовокзаллар ва автостанциялар бирлашмаси масъул ходимлари билан биргаликда кўриб чиқилди. Мақолада келтирилган камчиликлар тўғри, деб топилди. 4 сўм 55 тийинлик йўл ҳақи ўрнига 6 сўмга патта сотган кассир В. Ибрагимовага Тошкент вилоят автовокзаллар ва автостанциялар бирлашмасининг 12 ноябрь 1990 йилдаги № 191 сонли буйруғи асосида қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди.

Рўзномада босилган «Йўл азоби» мақоласи вилоят автовокзаллари ва автостанциялари ходимлари орасида муҳокама қилинди.

Концерн раҳбарияти томонидан вилоят автовокзаллар ва автостанциялар бирлашмаси бошлиғи ўртоқ А. Каримовга «Тошкент» автовокзалидаги кассирларнинг ишини қаттиқ назоратга олиш ва бундан кейин камчиликларга йўл қўймаслик топширилди.

С. РАҲМАТУЛЛАЕВ,
Тошкент вилоят йўловчиларини ташиш концерни раҳбари.

* * *

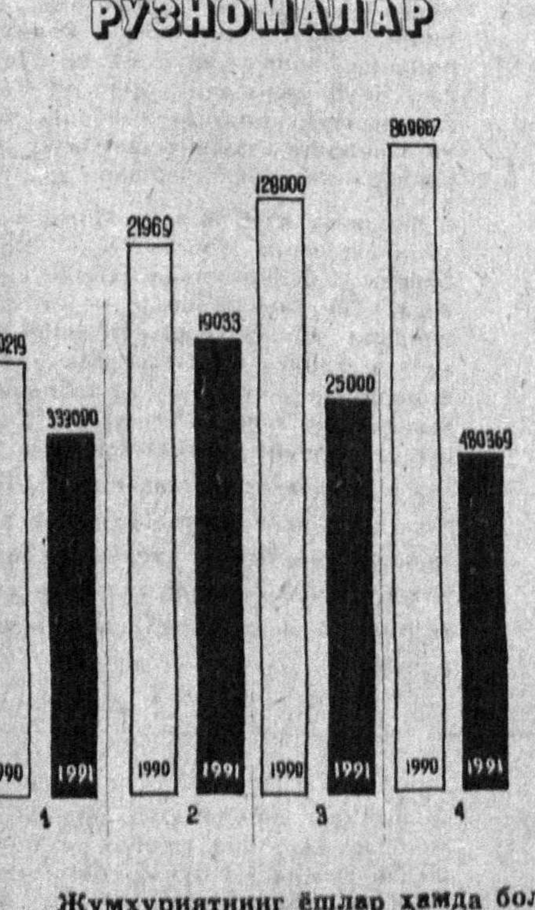
«Йўл азоби» номли танқидий мақола «Жиззахтранс» бирлашмаси томонидан кўриб чиқилди. Ҳақиқатан «Ғаллаорол — Ғ. Ғулом номли давлат хўжалиги» бўйича қатнайдиган автобус 22 сентябрь куни соат 16.00 да жўнаши керак эди. Лекин ёқилғининг кеч келиши сабабли автобус автостанцияга кечикиб келган.

Автостанция кассири М. Қаршибоев эса автобус келмасдан патталарни йўловчиларга сотган. М. Қаршибоевга йўл қўйган камчилиги учун Жиззах автовокзали маъмуриятининг 22 октябрь 1990 йил № 182 сонли буйруғига асосан ҳайфсан эълон қилинди.

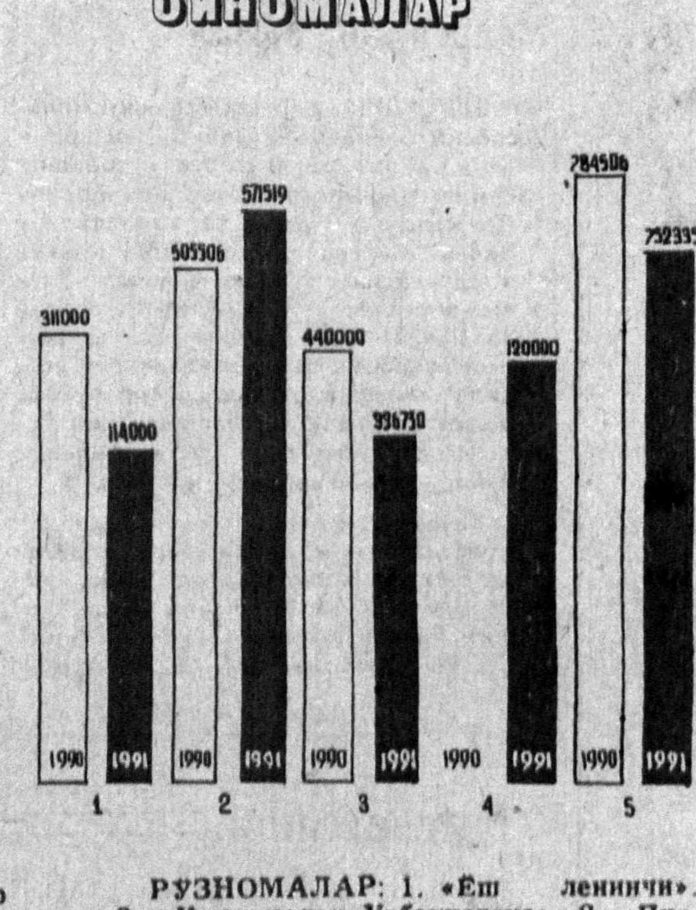
Ғаллаорол ноҳиясидаги 50-автокорхона транспортдан фойдаланиш бўлими бошлиғи У. Хайруллаев маъмурият томонидан маршрутга автобусни ўз вақтида таъминламагани учун огоҳлантирилди.

А. МИНГБОЕВ,
«Жиззахтранс» ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

РЎЗНОМАЛАР

ОЙНОМАЛАР

Жумҳуриятнинг ёшлар ҳамда болалар рўзнома ва ойномаларига обуна ҳажми ўтган йилга нисбатан қандай бўлди? Бу кўрсаткичлар обуна мавсуми жуда мураккаб ўтганлиги, асосий сабаб эса нашрлар нархининг анча қимматлашганлигидир.

РЎЗНОМАЛАР: 1. «Ёш ленинчи». 2. «Комсомолец Узбекистана». 3. «Пионер Востока». 4. «Ленин учқуни».

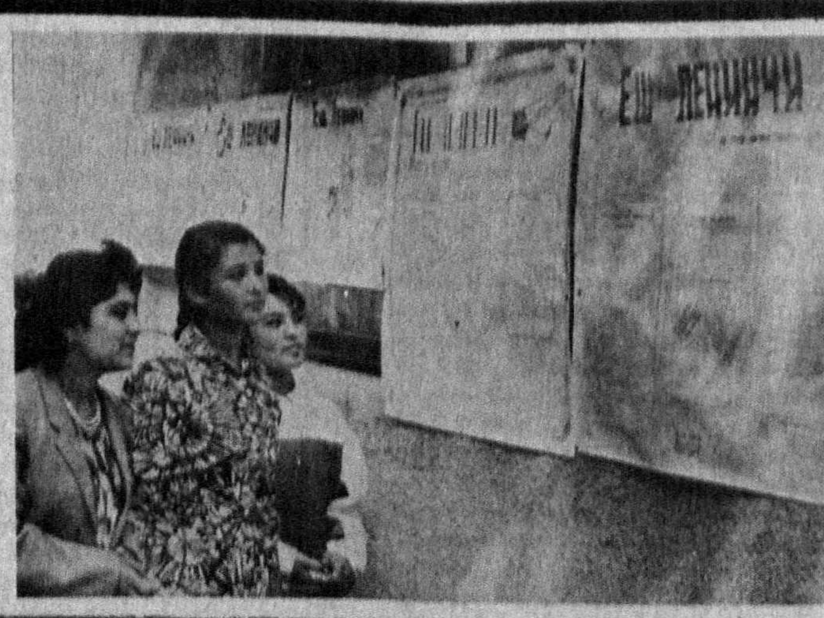
ОЙНОМАЛАР:

1. «Ёшлик». 2. «Ёш куч». 3. «Гулхан». 4. «Сирли олам». 5. «Ғунча».

Миннатдорман

Мен ўзим обуна бўлган рўзнома ва ойномаларни вақтида ололмаётганим тўғрисида «Ёш ленинчи»га ёрдам сўраб, мактуб ёзган эдим. Шикоятимни инобатга олиб, Қўшработ ноҳияси алоқа бўлимига юборган экансизлар. Сизларнинг аралашувларингиздан сўнг ойнома ва рўзномаларни вақтида олаяпман. Сизларга раҳмат. Халқимизнинг бахтига доим омон бўлингизлар, деб салом билан

Абдулаким РУСТАМОВ,
Қўшработ ноҳияси Э. Жуманбулбул номли давлат хўжалиги, Жўш қишлоғи.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР! БИЗНИНГ КАМТАРОНА ВА БАЪЗАН ОҚИБАТИ ҚАЛТИС ТУҒАШИ МУМКИН БЎЛГАН МЕҲНАТИМИЗНИ ҚАДРЛАГАНЛИКЛАРИНГИЗ, ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАГАНЛИКЛАРИНГИЗ, БИЗГА БОҒЛИҚ БЎЛМАГАН ҲОЛДА ХАРИД НАРХИ ОШСА-ДА, РЎЗНОМАМИЗГА ОБУНА БЎЛГАНЛИКЛАРИНГИЗ УЧУН ҚЎЛИМИЗНИ КЎКСИМИЗГА ҚЎЙИБ, «КЎП РАҲМАТ!» ДЕЙМИЗ.

Хушхабарлар

ХОНҚА ноҳиясидаги Сарипоён қишлоқ Шўросига қарашли «Орзу» болалар боғчасининг тарбияланувчилари янги бинога кўчиб ўтдилар ва айни вақтда ўз ота-оналарини Янги йил арча байрамига таклиф қилдилар.

140 нафар кичкинтойга мўлжалланган янги болалар боғчаси қишлоқдаги учинчи болалар муассасасидир. У ишга туширилиши билан бу ерда қишлоқ болаларини мактабгача тарбия муассасалари билан таъминлаш муаммоси тўла ҳал этилди.

Бу ишга маҳаллий Шўро депутатлари катта ҳисса қўшдилар. Улар лойиҳани муҳокама қилишда ҳамда боғча қурилиши учун жой танлашда бевосита қатнашдилар. Қурилиш ишлари сифатини мунтазам назорат қилдилар, зарур бўлиб қолганда материаллар, ускуналар, жиҳозлар сотиб олишда ёрдамлашдилар.

Хоразм «Агрострой» бирлашмаси Хонқа кўчма механизациялашган колоннасининг жамоаси барча болалар боғчаларини Охунбобоев номли жамоа хўжалиги маблағи ҳисобидан муддатидан илгари қуриб берди.

* * *

ГРАЖДАН авиацияси Ўзбекистон бошқармасининг Бухоро авиаэскадрильяси ходимлари бу йил қарийб 150 минг сўм соф даромад олдилар. Бу маблағ балки унча кўп эмасдир, лекин Бухоро авиаторлари 170 минг сўм зарар қилиши кутилганлигини ҳисобга олинадиган бўлса, у жуда катта ўзгариш юз берганлиги маълум бўлди. Жамоада хўжалик юритишнинг янги шакллари жорий этилганидан кейин шундай ўзгаришга эришиш мумкин бўлди. Бухоролик авиаторлар Ставрополь ўлкасида ва Ростов вилоятида қишлоқ хўжалик ишларида қатнашдилар. Ҳозир вилоят марказидан Оренбургга ва Ижевскка қатнов йўлга қўйилган. Шуларнинг барчаси авиаторларга қарздан қутилиш ва бозорга ўтиш даврида ниҳоятда зарур бўлган даромадга эга бўлиш имконини берди.

(ЎзТАГ).

Менинг ёқимтой кашшофгинам

Нина ЧУГУНОВА

— Йўқ, ғаройиботларни кўрганимча йўқ. Фақат уч марта учар жисмга кўзим тушди. Ҳа, уч марта! Бир марта Қримда кўрдим — мовийсимон —кўкиш рангли, силкинувчан жисм шундоққина ёнимда турарди — ж-ж-ж!

— Агар сизга ўзга сайёралик учраб, шўро кишиси, у ким, бошқа одамлардан нимаси билан фарқланади, деб сўрасачи?

— Фарқланади, деб жавоб қилардим! У алданганлиги билан, қўрқитилганлиги билан бошқалардан фарқланади! Ва яна бир қанча ёмон сифатлар билан ҳам.

— Ота-онангиз шундай эмасми?

— Йўқ, бахтимга улар бундай эмаслар.

— Бу ерда бир бола менга, ҳар қалай Сталин урушни ютиб чиққан, деб айтди.

— Унинг айби билан уруш чиққан, унинг айби билан! У Германияни боқди.

— Агар сиз ўша даврда туғилганингизда, Сталиннинг дўсти бўлиб олармидингиз?

— Йўқ. Ахир у дўстлари бошига не кулфатларни солмади? Хрущёвни сурнай оҳанглари остида ўйнашга мажбур этган. Яна бир дўстини маст қилиб ўтирган креслосига торт, ширинликлар қўйдириб, устидан кулган.

— ...Катталарга хос нима сизга ёқмайди? Улар нимаси билан болалардан ёмон?

— Улар болалардан асло ёмон эмас. Аммо шундай катта ёшдаги кишилар борки, уларни ҳеч нарсага ишонтириб бўлмайди. Мана мен битта билан гаплашиб келдим. Осойишта суҳбатлашиб тургандик, бирдан у тутоқиб, бизга Горбачёв эмас, қаттиққўл одам керак, деса бўладими!.. Катталар ўйламай қўйганлари билан болалардан ёмонроқдирлар. Болалар эса, юмшоқ ва сўз уқувчандирлар, шунинг учун ҳам ҳозир болаларга демократия керак.

— Нима учун сиз кашшофлар сафига киргансиз?

— Янглишиб. Кейин афсусланганман.

— Энг ёмон кунларингиз қачон бўлган.

— Ҳозир. Бир қараша ёнимдаги болалар яхшидек. Палатада улар билан ёнма-ён ётгач, ҳаммаси тамом! Сўкиниш дейсизми... ҳаммасидан бор.

— Аммо, уйда, албатта, дўстларингиз, ўзингизга ёқадиган қизларингиз бўлса керак-а?

— Дўстларим бор. Лекин қизлар менга унча ҳам ёқавермайди. Уларни бўшанг одамлар қизиқтиради. Мен, айтиш мумкинки, ўзим билан бир партада ўтирадиган қизнинг пойафзали остидаман. Худди шундай! У мени кун бўйи тергагани тергаган — мени узун кун арралаганни арралаган. Кўрмаганим энди шу эди. Бамисоли хотинимдек.

— Аммо сиз турмуш қуришни, оилали бўлишни истайсизми?

— Йўқ, албатта.

— Нечук?

— Мен эҳтимолки, ҳатто бўйдоқ ўтсам керак. Гарчанд хотинли бўлиш яхши бўлса ҳам. Бироқ, унда, менимча, тез-тез ажралиш лозим. Мана унга нигоҳлар қадалиб қолгач, кўзларни ёғ босади. Гоҳ у, гоҳ бу нарса унга ёқмай қолиши мумкин. Дўконга сут учун югуртиради. Кейин эса, ҳеч вақо қилмаяпсан, деб қичқиради! Фараз қилайлик, у — юз сўм, мен — беш юз сўм олай. Шунда ҳам у менга ҳеч нарса қилмаяпсан, деб қопишдан чарчамайди.

— Муҳаббатчи?

— Турмуш қургач, муҳаббат тезда ўтиб кетади. Хира тортади. Ёш жуфтлар севгиси ҳаддан зиёд ўтли ва ҳаддан ортиқ жўшқин бўлиши мумкин, аммо тезда у сўнади, узилади. Чунки муҳаббат билан нафрат ўртасида чегара деярли йўқдир. Катта ёшдаги жуфтларда эса, бу чегара аллақачонлар ўчиб кетган ва улар ўртасида нима борлигини ҳеч ким билмайди.

— Аммо барибир муҳаббат орқали ўтиш керак-ку.

— Албатта. Бироқ бу нарсаларнинг ҳаммаси, худди хўрозлардаги каби кечади. Хўрозлар нега уришади. Улар ким ютиб чиқса, ўша киши эканлигини товуққа исботламоқчи бўлишади.

— Сиз ҳеч чекканмисиз?

— Йўқ. Чекмайман ҳам. Бир марта вино ичиб кўргандим — ҳеч бир роҳат сезмадим.

— Ота-онангиз сизни яхши кўришадими?

— Ҳа!

— Улар сизни жазолашганми?

— Улар мени бурчакка турғизиб қўйишган. Бунга ҳам анча бўлди.

— О, бу кулгили жазо-ку!

— Унчалик кулгили эмас. Ахлоқий камситиш — оғир камситиш.

— Катталар болалар ҳақида нималарни билишмайди?

— Катталар болалар унутиб юборади, деб ўйлашади. Бола олижаноблик юзасидан кечиришини катталар билишмайди. Улар болаларни фарқлашолмайди.

Бир бола учун шапалоқ, бу бир пасда унутиладиган жазо. Бошқаси учун — оғир кўнгил яраси. Бутун умрга, ўз-ўзини ўлдиришга қадар.

— Сизда бундай яра йўқми?

— Менда кўплаб майда яралар мавжуд.

— Айтинг-чи, ҳаётда сиз ҳеч қачон унутмайдиган нарсалар борми?

— Нималарни унута олмайман-а?.. Мисол учун, ёмон нарсалардан биттаси, палатадаги ўша бола — унда ҳамиша менга аталган ҳазил тайёр туради. Ҳамма вақт менинг шахсий ҳаётимга аралашади. Наинки, мен бутун отряд билан тушликка боришим, «қотиб» ухлашим керак эмиш.

— Тушунарли! Нима яхши нарсалар эсингизда турибди?

— Яхшиси, бу — биринчи муҳаббат. Аммо ҳеч бир қизиқ жойи йўқ. Менга вилоят слётида бир қиз ёқиб қолди. Лекин дарров эмас. У жуда чиройли эди. Бу менинг биринчи ташрифим эди. Бу билармонлигимга жуда мос тушарди. Менда шундай ҳолат мавжуд. Билмадим, буни ёмон дебми ёки яхши, деб ҳисоблаш керак. Қиз ҳамма вақт менга «сен лочинсан» деб такрорларди. Гап шундаки, бир куни унинг қорни оғриб қолди. Менда эса биологик майдонни бошқариш хусусияти бўлиб, инсонни даволай оламан. Бироқ мен Кашпировский бош мияда қандайдир жараёнга туртки беради, организм эса қолганини ўзича давом эттиради. Шундай қилиб, мен унинг қорнидаги оғриқни тўхтатдим ва у менга «сен лочинсан» деб айтди. Аммо у, менимча, мени севиб қолмаган эди. Шу тарзда биринчи муҳаббат якун топди.

— Қандай ажойиб воқеа...

— Катталарнинг қалби эса қудратли ҳимоя девори билан тўсиб қўйилган. Унинг ортида катталар ўз қалбининг нозик ҳатти-ҳаракатларини меҳр билан етиштирадилар. Яхшисини ҳам, ёмонини ҳам. Булар тўғрисида ҳеч ким билмайди ва бориб етолмайди. Болаларда бундай девор йўқ, қолаверса, у ярадан ёрилиб кетади.

— Балки, бу девор умуман керакмасдир.

— Девор керак, албатта керак.

— Ким сизга ёқади? Севган қаҳрамонингиз борми?

— Масалан, Жюль Вернда Сойрес Смит деган муҳандис бор. У инсонга хос энг яхши куч-қувватни ўзида мужассамлаштирган. Мисол учун, уларда гугурт йўқ эди. Одам оёғи тегмаган оролда гугурт нима қилсин? У эса ўзининг чўнтак соатини қисмларга бўлиб, ундан линза ясайди. Унга сув тўлдиришган эди — ўткир нурдан аланга ҳосил бўлди!

— Сизга шундай одамлар ёқадими?

— Ҳа, ўзи учун жавоб бера оладиган, ақлли одамлар ёқади.

— Юмшоқлик, ачиниш каби ҳислатларга сиз қандай муносабатдасиз?

— Биласизми, нима? Билмадим. Бу ачинишданми ёки бошқа нарсаданми, ҳар қалай, мен бирор кишининг яраси устидан қўл юргизсам, қорним музлай бошлайди.

— Келажак ҳақида қандай ўйлайсиз?

— Мен келажакни кўрмаяпман. Аммо бу ҳаётда ҳаддан ортиқ кўп ғам-андуҳ тушди, бизнинг бошимизга. Шунинг учун ҳам энди яхшироқ яшашга ҳаққимиз бор, деб ўйлайман. Биринчидан, капитализмни тиклаш керак. Яъни, иқтисодий жиҳатдан капиталистик, бошқарув жиҳатидан анархо-идеалистик бўлиши лозим. Бунинг нима эканлигини биласизми?

— Анархо-идеалистлари Мен бундай фирқани билмайман.

— Бундай фирқа йўқ. Мен уни ўйлаб топдим. Анархия ҳамма нарсадан ҳам инсон шахсини юксак кўтаради...

— А! Сиз жамоага қарши чиқяпсиз-ку. Худди мен каби!

— Мен инсон шахси тарафдориман! Нима учун идеалистик эканлигини тушунтиришга ҳаракат қиламан. Идеалистик, бу қачонки, инсон ҳамма нарсадан ўз идеалини — ҳалоллик, виждон, дўстлик... эҳтимолки, Конон Дойл китобида Айлин Эндриксон тилидан таъриф берилган даражадаги муҳаббат — дунёвий, бироқ яқин кишингга бўлган муҳаббатдан ҳам устун қўйишликдир. Бу хом хаёлдир, албатта...

— Сиз ҳукумат аъзоси бўлишни истармидингиз?

— Ҳа. Аммо ҳозирги ҳукуматнинг эмас! Мен ўзим ўйлаб топган фирқадан тузилган ҳукумат бошлиғи бўлишни истар эдим.

— Шунда сиз кашшофлар ташкилотини бекор қилар эдингиз?

— Бекор қилиш унчалик шарт эмас. Майли, фирқадан ҳозир чиқаётганларидек, ундан чиқаолишсин. Майли, бу чиқиш оммавий тусда бўлсин. Ўшанда вожатийлар маош олиш учун ҳам болаларни деб меҳнат қила бошлайдилар! Ўшанда улар болаларни тинглай бошлайдилар. Ҳамма нарсада капитализм даркор.

...«Артек» яшашда давом этади. Саргузаштли қувноқ кун турли конкурслар: энг қисқа фамилия учун (соврин Ли фамилияли қизга насиб этди), энг баланд бўй учун (соврин бир метру тўқсон сантиметрли кашшофга тегди), энг катта турмак учун, энг ғаройиб лойиҳа учун конкурслари билан янада сайқал топди.

Катта ўйингоҳда совринлар тарқатилди.

— Бир қути зефир ва «Возьми мой адрес!» китоби.

— «Возьми мой адрес» китоби ва зефир!

— Зефир ва китоб!

Сўнгра кимдир «Артек»ка йўлланма берувчи чиптани тортди. Бутун «Артек» зефир ва «Возьми мой адрес» китоби орасидан ўта олган бахтиёр тенгдошига енгил ҳавасдан бир қалқиб тушди.

Мен кашшоф Семён ва янги типдаги фирқа асосчисига «Мабодо ҳаётингда бирор муаммо туғилса...» дея ўз ташрифномамни тақдим этдим. У суюниб кетди.

Эҳтимол, унга омад кулиб боқар. Ва у бу ерга бошқа келмас. Менинг бошимга тушган савдолар унинг ҳам бошига тушишини истамайман: дунёдан узилган орол, бу ўзинг эканлигингни сезиб қолиш — даҳшат.

Алвидо, кашшофим, алвидо. Мени маъзур тутгайсан. Кутилмаганда, балки омадинг кулиб боқар ва ўзинг ҳаммасига тушуниб етарсан: ҳозир эса денгиз узра сузиб бораётган ой қайрилма қош янглиғ қораяди, тўлқинлар кўпиради... йироқлашиб бораётган орол эса, бу сен: ва сен ўз томонингга қарай олмайсан: биринчи муйилишгача, биринчи ҳайқириққача:

— ҚАЙСИ ЛАГЕРДАН?

Шўр сув заррачалари сену менинг юзларимга сачрайди.

МУҚАДДИМА

Эҳтиёткор муштарий, қаҳрамонимдан қўрқма. «Рўпарангда пайдо бўлган саҳнага янги бир маҳлуқни, бемаъни давр дажжолини олиб чиқаётганим ёки вақт ўтгандан кейин насл-насабимизни эсга солаётганим йўқ.

Бинобарин, мендан имкони йўқ нарсаларни сўрама — муқобил қаҳрамон қани деб, йиғлаб-сиқтама.

Мен бу кашшофни севиб қолдим. У мен учун қизиқарли. У билан менга қўрқинчли эмас! У яхши бола: ақлли ва соғлом фикрлаш эртагаёқ унинг жонига тегади. Ахир у ҳали деярли бола-да. Болалар эса биздан фарқли ўлароқ ҳеч қачон зерикарли ва маъносиз машғулот билан узоқ шуғулланишмайди... Чунки биз — улар эмасмиз. Погон тақиб олиб, байроқ кўтарган ҳолда саф тортиб юришни, пахтавон ўқ отиб — «Зарница» тахлит ёлғондакам Буюк бутуниттифоқ кашшофлар ўйинларидан сархуш бўлганларимизни бир эслайлик-а. Ютқизиқ ўрнини тўлдириб олган душманларимизни шақилдоқ ғалабаларимизу қора ҳасадгўйлигимиз ижирғантиради — булар Мальчиш-Кибальчишнинг равшан нигоҳи остида юз берди (бунинг эвазига тез-тез болалар — биз лаънатлаган Морозов ҳам, Шўролар мамлакати деб аталмиш бу ажойиб ва бахтиёр тупроқни бутун ер курраси болалари янада қаттироқ севсинлар учун маълун қулоқни тош остига бостириб қўйган Алька ҳам ҳалоқ бўлдилар...)

Кейин биз бу ўйинлардан совидик. Болаларда ҳеч қачон танлаш учун кўпам имконият бўлмаган. Мен яшайдиган уй атрофидаги болалар боғчасида ўрта группа ўғил болалари кубиклардан ясалган пирамидаларни бузиб, қийқиришни яхши кўришади!

— Арманистон!

Улар яхши болалар. Аммо амалда барча нарса билан ўйнаш мумкинлигига уларни биз ўзимиз ўргатганмиз... Улар ҳам тамомила жиддий ўйнашади. Катталарга хос ҳаёт ўйини учун мавзу сифатида таклиф этган нарсаларни ўн икки ёшли болалар жиддий билиб, қабул қилган аллақанча даврларни биз ўз тарихимиздан бирма-бир санаб чиқишимиз мумкин. Ҳар қалай, шундай таассурот туғилади менда. Гўёки биз Павлик Морозовларнинг бутун бир авлодини туғдиргач, гўёки бир аср кейинги болаларга ҳам мафкурамизни сингдирдик, деб ўзимизча хаёл қилмай қўя қолайлик. Йўқ, бундай эмас.

Шунчаки биз болалар тўдасида юз берганидан ўзгачароқ ҳолатда совиймиз. Улар одатда ортларига қарамайдилар. Биз эса — бу биз ортга қарашни, хахолаб кулганча, ўтмишга янги-янги жазоларни ўйлаб топиб, шахслар ўрнини алмаштиришни яхши кўрамиз. Ва яна — ёлғондакамига, ҳеч бир қизиқишсиз...

Жиддий туриб сиёсат ўйинига қўшилган ўн икки ёшли болалар, бу — белги. Аммо қандай?

Оддий белги: улар бизнинг курагимизга пешоналари тиралиб орқамиздан келишаётир. Ва биз уларни нарига итариб юборишга улгурмаймиз, ўзимиз йиқилаётиб, уларни қутқариб қололмаймиз.

Биз ўз-ўзимизга ўхшаганимизга қараганда улар бизга кўпроқ ўхшашади. Улар аниқроқ — агар қалам теккизилмаса, фотография ҳаётдагидан аниқроқ бўлади ва бу кадрда янги шахслар акс этмайди.

Бизни ўзида бардош билан енггани учун ҳам — яшасин, менинг кашшофим!

Мен фақат бир нарсадан — кейинчалик у менга айлангач, қилажак аёвсизлигидан қўрқаман!

(«Огонёк» ҳафталигидан).

(Охири. Боши ўтган сонда).

Хорижадан хабарлар

Телетайп лентасидан

ВАШИНГТОН. Оқ уй расмий вакилининг маълумот беришига кўра, АҚШ президенти Жорж Буш Гуам оролини табиий офатга йўлиққан зона, деб эълон қилди. АҚШ ижроия ҳокимиятининг бошлиғи Тинч океанининг ғарбий соҳилида — Гавай оролларидан 3 минг миля ғарбда жойлашган бу оролда ўтган ҳафта охирларида расс тўфони бўлганлиги муносабати билан шундай қарор қабул қилган. Тезлиги баъзида соатига 150 милядан ошган довул оролга катта зарар етказди, уй-жойларнинг бир қисми ва бошқа иншоотлар вайрон бўлди, натижада ороликлардан беш мингга яқин киши бошпанасиз қолди.

Президент Гуам оролини табиий офат зонаси деб эълон қилиши тўфон таъсири остида зарар кўрган кишиларга рисоладагидек турмуш ҳамда иш фаолиятини тиклаш учун Амриқо қонунларида кўзда тутилган махсус имтиёзлардан фойдаланиш имконини беради. Майдони 209 квадрат миляни ташкил этадиган Гуам ороли Мариан ороллари гуруҳидаги энг катта орол ҳисобланади. БМТга бўйсунадиган ҳудуддаги мазкур орол 1950 йилнинг июлидан бери Амриқонинг қарамоғида бўлиб, уни АҚШ бошқаради.

БЕРЛИН. Сайёрамиздаги оч-наҳорларга ёрдам бериш немис ташкилоти ОФЖ фуқароларига мурожаат этиб, уларни 1990 йилнинг охирида «мушакбозлик ўрнига нон бўлсин» тадбирини ўтказишга чақирди.

Маълумки, Олмония Федератив Жумҳуриятида ва бошқа кўп мамлакатларда 31 декабрдан 1 январга ўтар кечаси Янги йил муносабати билан байрам мушакбозлигини ўтказиш анъанаси бор. Мазкур ташкилот ҳисоб-китобларига қараганда, мушакбозлик қилишга, ранг-баранг чироқларни ёқишга 1990 йилнинг ўзидагина камида 120 миллион ОФЖ маркаси сарфланади. Агар бир неча соат мобайнида ана шу бекордан бекорга «ҳавога сарфланаётган» маблағларнинг атиги 10 фоизи оч-наҳорларга ёрдам бериш учун садақа қилинса, 1991 йилда «учинчи дунё» мамлакатларидаги болалардан 60—70 минг нафари хайрия ташкилотларидан ўзларига емак ва кийим-кечак оладилар.

НЬЮ-ЙОРК. Кейинги 25 йил ичида ўрта ёшдаги амриқоликлар орасида ўлим даражаси 35,6 фоиз қисқарди. Илинойс штатидаги тиббий марказ тадқиқотининг натижалари шундан далолат беради. Бу маълумотлар Амриқо тиббий уюшмаси ойномасининг охирги сонида эълон қилинган. Агар 1950 йилда 35—64 ёшда бўлган 100 минг аҳолидан 841 киши ўлган бўлса, бу кўрсаткич 1986 йилда 541 кишини ташкил этди.

ГАВАНА. Кубадаги Гуантанамо вилоят суди сешанба куни бир гуруҳ чайқовчиларни узоқ муддатли қамоқ жазосига ҳукм қилди. Улар чайқов бозорида ром сотиш йўли билан бойлик орттирган эдилар.

Ҳибсга олинган етти киши давлатга 173 минг песо миқдорида зарар етказган. Уларнинг бир қисми ром ишлаб чиқарадиган корхонада ишлаган. Ана шу чайқовчилар гуруҳи 1989 йилнинг ўзида корхона ишлаб чиқарган жами маҳсулотнинг амалда 20 фоизини чайқов бозорида сотишга муваффақ бўлганлар.

Тўрт киши, жумладан корхона ҳисобчиси билан омборхона мудири 12 йилдан озодликдан маҳрум этилди. Қолганлар эса 8 йилдан қамоқ жазоси олдилар. Суд ўғриларнинг мол-мулкини мусодара қилиш тўғрисида қарор чиқарди.

ДАМАШҚ. Рождество байрами арафасида истило қилинган Иордан дарёсининг ғарбий соҳили билан Ғазо минтақасига Исроил армиясини кучайтириш мақсадида бўлинмалар ташланди. Кўрилган чора-тадбирларга қарамай, кескинлик пасаймади. Хон Юнус шаҳрида қаттиқ тўқнашувлар бўлди, бу ерда 13 нафар фаластинлик жароҳатланди. Тулкармда яна 4 киши ва Нур аш-Шамс лагерида икки киши пластик ўқлардан ярадор бўлди.

(ТАСС).

Япония санъатида ҳам бошқа кўплаб мамлакатлардаги каби Шарқнинг машҳур хонандалари ва созандалари куй-қўшиқларига эргашиш, ҳатто улардан «нусха кўчириш» одатга айланаяпти. Кўплаб томошабинлар тилига тушган «Тама» музика жамоаси репертуарининг ранг-баранглиги билан бир неча йилдан буён «Икэ-Тэн» беллашув программасида биринчиликни эгалламоқда.

СУРАТДА: ана шу ансамбль. ТАСС фотолавҳаси.

ТЕЛЕКОМПАНИЯЛАР ЗИЁН КЎРМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). 1990 йил Амриқонинг кўпчилик телекомпаниялари учун молиявий жиҳатдан энг нохуш йил бўлди. Масалан, уларнинг энг каттталари — Эй-Би-Си, Эн-Би-Си ва Си-Би-Эснинг даромади анчагина камайган.

Амриқолик мутахассисларнинг фикрича, бунга аввало, кейинги йилларда телетомошабинларнинг муттасил камайиб бораётганлиги сабаб бўлмоқда. Беш йил илгари ойнаи жаҳон олдида оқшом пайти амриқоликларнинг тахминан 80 фоизи вақтини ўтказган бўлса, ҳозир улар 64 фоизга қадар камайди ва ҳамон камайиб бормоқда.

Мутахассислар Эй-Би-Си, Эн-Би-Си ва Си-Би-Эс шуҳратининг пасайиб кетишини телекўрсатув бозорига бир қатор кабелли телекомпанияларнинг кириб келиши билан ҳам боғламоқдалар. Мазкур телекомпаниялар томошабинлар учун курашда Амриқо таниқли телекорчалонларини қисиб чиқаришга муваффақ бўлганлар. Янги телекомпанияларнинг кўпчилиги асосан бадиий фильмлар ва кўнгил очар кўрсатувлар намойиш этишга ихтисослашган. Улар буни, ўз рақибларидан фарқли ўлароқ, тарғибот лавҳаларисиз амалга оширмоқдалар, бу эса томошабинларни ўзига жалб этмоқда.

4000 КИШИ ЎЛДИРИЛДИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ўтиб бораётган йил Ҳиндистонда аянчли рекорд қўйди. «Нэшнл геральд» рўзномаси хабар қилишича, Панжоб штатида 4000 дан ортиқ киши ўлдирилган. Уларнинг кўпчилиги тинч аҳолига мансубдир. Полиция ва хавфсизлик кучлари, шунингдек экстремистлар ҳам катта талофат кўрдилар. Ана шу экстремистлар зулм ва зўравонлик йўли билан Панжобни Ҳиндистондан ажратиб олишни ҳамда «сикхларнинг мустақил давлати — Холистон»ни тузишни мақсад қилиб қўйганлар. Ҳиндларнинг неча юзлаб оилалари янги йилни ўз уйларида кутиб олишдан маҳрум бўладилар.

Панжобдаги террорчилик ва беқарорлик — Ҳиндистондаги энг кескин муаммолардан биридир. Кейинги йиллар мобайнида у ерда 17 мингдан ортиқ одам ўлдирилди. Панжоб штатида ялпи қўрқув ва кескинлик ҳукм сурмоқда. Бундай вазият қатор ички сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ва диний сабабларга кўра вужудга келган. Аммо бунда Покистон томонидан террорчиларга берилаётган мадад Панжобдаги беқарорликни келтириб чиқарувчи доимий омил бўлиб қолмоқда. Бу ёрдам кейинги ойларда янада ошиб кетди.

ЖАНУБИЙ КОРЕЯНИНГ РЕЖАСИ

ТОКИО. (ТАСС мухбири Владимир Солнцев). Жанубий Корея металлургия компаниялари келгуси йили қиздириб прокатка қилинган ўрама пўлатни Совет Иттифоқи ва Хитойдан харид қилишни 10 марта ошириб, уни 400—500 минг тоннага қадар етказишни мўлжалламоқда. РЕНХАП агентлигининг Сеулдан хабар беришича, Жанубий Корея савдо-саноат доиралари шуни маълум қилганлар.

«Донбу стил» ва «Юнион стил» компаниялари Хитой томони билан 84 минг ва 60 минг тонна шундай прокат харид қилиш тўғрисида узоқ муддатли шартномалар тузиб бўлдилар. Бундан ташқари улар келгуси йили ССЖИдан 200—300 минг тоннага қадар пўлатни сотиб олишни мўлжаллаб турибдилар. Жанубий Кореянинг энг йирик металлургия компанияси «Пхохан айрон энд стил» ҳам Шўро «Промсирёимпорт» бирлашмаси билан тузилган шартномага мувофиқ Совет Иттифоқидан кўп миқдорда ана шундай пўлат сотиб олмоқчи.

Ички талабнинг ўсиб бораётганидан илҳомланган Жанубий Корея компаниялари Хитой ва Шўро прокатининг биринчи галда нисбатан арзонлигига қизиқмоқда. Масалан, Хитойнинг бир тонна ўрама пўлати тахминан 365—370 доллар туради, бу эса Амриқо, Япония ёки Бразилиянинг худди шундай пўлатидан 5—10 доллар арзондир.

РЕНХАПнинг далолат беришича, Шўро пўлатининг сифати ёмонроқ бўлсада, бир тоннаси 350 доллар атрофида туради. Бу пўлатни Жанубий Кореяга ташиб кетиш нисбатан арзон тушишини ўйламаса ҳам.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ХИТОЙЛИК АФСУНГАР

● БУ ДУНЁ сирли, сеҳрли. Унинг ҳар бир тонги мўъжиза-ла отади. Кунба кун ғаройиботларга ошномиз. Баъзиларига ишониш қийин. Кўз кўриб қулоқ эшитмаганда. Мана, ўзингиз шоҳид бўла қолинг.

Бу қиз пишмаган тухумларни синдирмай, улар устида бемалол тура олади, оёқ кийимисиз синиқ шишаларда рақсга тушади, ингичка неон трубкада худди турникдагидек машқ қилади. Билмаган киши уни вазнсиз одам деб ўйлаши мумкин. Хитойлик 24 яшар бу қизнинг исми — Лили Хуа бўлиб, оғирлиги 47 килограммдир. Хулио Хитой циркида артист бўлиб ишлайди. «Вазнсизлигимнинг сири шундақ, — дейди Лили, — узоқ ўтмишдан қолган медитация (махсус руҳий машқлар) техникасидир. Бу машқлар менга бобомдан мерос қолган. Қуёш чиқмасданоқ барча нарсани, ҳатто ўзимни ҳам унутиб, фақат машқ қиламан». Шу кунларда Хуа «Хитой цирки—90» труппаси билан Оврўпо халқларини ўз томошалари ила лол қолдирмоқда.

ҚУЁШ НУРИ ЁРДАМИДА

● «ҚУЁШМОБИЛЬ»нинг электр мотори қуёш нурини электр энергиясига айлантириш ҳисобига ҳаракатга келтирилади. Бу воқеа Японияда юз берди. Ўзининг турли ихтиролари билан дунёга танилган бу мамлакатда яна қанчадан-қанча янгиликлар рўй беради. Буни аниқ рақамлар билан айтиш оғир. Аммо аёни шуки, моторини қуёш ҳаракатга келтирадиган дастлабки автомобиль йўл ҳаракатининг бошқа техникалари қаторида, тенг ҳуқуқли иштирокчиси сифатида рўйхатга олинди. Яна бир гап. Машҳур «Тойота» автомобиль концерни мутахассисларининг иштирокида ишлаб чиқилган ғалати машина соҳибига Нагоя шаҳри йўл ҳаракати хизмати вакиллари рўйхатга олинганлик ҳақидаги номерни тантанали вазиятда топширдилар.

Темир араванинг устига ўрнатилган қуёш батареяси унинг ҳақиқий «юраги». Бу антиқа машина тунда ҳам ишлаши мумкинми? Албатта-да. Қош қорайгач, у қуёш батареяси аккумуляторга берган қувват ёрдамида ҳаракатланади, ҳаво булут чоғида ҳам бундан унумли фойдаланишга шубҳа йўқ.

УСТОЗНИ ЭСЛАБ

ТАЪЗИЯНОМА

Мажнунтол тагига ўтказинг мени,
Шу кунгача ўзни мен чеклаб бўлдим.
Мажнунтол тагига ўтказинг мени,
Мен учун йиғласин, мен йиғлаб бўлдим.
МИРТЕМИР.

Устоз таъзияга борадиган бўлсалар ўйчан бўлиб қолардилар. Айниқса, таъзияхонадан чиққач, то уйгача биронта ортиқча сўз демас, гўё марҳумнинг руҳи олдидаги ортиқча гапдан озор чекадигандай. Бундай пайтларда кўчада ҳам, уйда ҳам шундай эдилар.

Бугун ҳам Миртемир домла ҳар галгидай эрталаб келган рўзномаларни кўздан кечираётган экан. Бирор марҳумга берилган таъзияга кўзи тушди-шекилли, уни аста рўзномадан қирқиб олиб, столнинг бир чеккасига авайлаб қўйдилар. Бошқа рўзномаларда чиққан таъзияларни ҳам худди шундай қилдилар.

Гарчанд рўзнома варақлаётган бўлсам-да, аста кўз қирими ташлаб, бу ҳолни кузатаман. Домла мутолаа билан банд. Орадан анча вақт ўтди. Устоз қирқиб олинган таъзия парчаларини йиғиштирарканлар, менинг ҳайрон бўлаётганимни сезиб:

— Марҳумлар оёқ остида қолмасин, газета ҳар жойда сочилиб ётади! — дедилар, уларни стол тортмасига солиб қўйдилар.

КЎНГИЛ СЎРАШ

1978 йил 14 январь

Палатага кириб борганимда, домла темир кароватда ёнбоши билан ётган эканлар. Менга кўзи тушган заҳоти, ҳар сафаргидай одати бўйича:

— Э, Баротбой келинг, келинг! — деи, ўринларидан кўзғолиб, караватга ўтирдилар-да, қўлларини чўздилар, саломлашдик. Караватнинг бош томонида турган бўш стулга ўтиришга таклиф қиларкан, — нимага овора бўлиб қоғоз халта кўтариб юрибсиз? — дедилар. Яқинроқ бориб, энгашиб (домла яхши эшитмас эдилар) овозимни сал кўтариб ҳазил қилиб жавоб бердим.

— Домла, қўлида қоғоз халтаси йўқ кишиларни касалхона эшигидан киритмаяптилар, — дедим. Иккаламиз бироз кулишдик. Орадан жиддийлик кўтарилди. Мен соғлиқларини сўрадим.

СУРАТДА: устоз ва шогирд.

— Яхшиман, операция қилишларига ҳам розилик бердим, бош врачнинг ўзи жарроҳлик қиладиган бўлди, — дедилар.

Қандай сўз билан далда беришимни билолмай бир дақиқа ўйланиб қолдим-да, «бош врачнинг ўзи жарроҳлик қиладиган бўлса яхши бўлибди», дея олдим холос.

— Қачонга мўлжаллашаяпти?— сўрадим.

— Эртага, укаларинг ҳам рози бўлишди — дедилар.

Шу пайт палатага профессор Ҳамид Сулаймон кириб келди. Домла ўрнидан туришга чоғланганди, Ҳамид ака, ўрнидан қўзғолмасликка ундаб, турғазмадилар. Сўнг Ҳамид ака, у кишининг соғлиғини сўраб, иштаҳаси ва кайфиятларини суриштирди.

— Раҳмат, бугун яхши дам олибман! — дедилару, мен томон юзланиб, — бу йигит ёшларимиздан — деб исмимни айтиб таништирдилар. Сўнгра мендан Ҳамид акани таниш-танимаслигимни сўрадилар. Биламан, ишорасини қилиб, бошимни қимирлатдим. Домланинг чеҳраси очилиб, Ҳамид акага қараб «келажаги бор ёшлардан!» қўшиб қўйдилар гапнинг охирида.

— Ҳа, шунақа ёшларга суяниб юрибмизда — қўшимча қилди Ҳамид ака —ахир ишимизни шулар давом эттирмаса ким давом эттиради? Ёшлар омон бўлсин, бахтимизга!..

Домла бошини аста ирғаб тасдиқлар эканлар, бироз сукут сақладилар. Сўнгра одати бўйича «Хўш!» дея суҳбат мавзусини бошқа ёққа буриб, жарроҳхонадан чиққандан кейин Ҳамид ака ўзини қандай ҳис этаётганлигини сўрадилар.

— Мана кўриб турибсиз, тетапоя бўлиб юрибман, бугундан бошлаб қўшни палатага оз-оз юриб чиқишимга врачлар рухсат беришди. Сиз ҳам менга ўхшаб дарддан халос бўлиб кетасиз, — яхши ният қилди Ҳамид ака.

Домла миннатдорчилигини билдирди.

— Термосда иссиқ чой бор, олиб чиқайми? — таклиф қилди Ҳамид ака, ўрнидан қўзғолиб.

— Чой ичгим йўқ! — дедилар домла.

— Хўп майли, менга рухсат,— ўрнидан турди Ҳамид ака, — узоқ ўтириш менга мумкин эмас.

Мен у кишини палата остонасигача кузатиб қўйдим. Сўнгра иккаламиз ёлғиз қолдик. Домла зерикмасин дедиларми ёки суҳбатлашиб ўтиргилари келдимиҳ, оиламни суриштириб, савол бера бошладилар:

— Қишлоққа бориб турибсизми? Чол-кампир бардам юришибдими?

— Тузук, ўтган дам олиш куни боргандим. Сизни сўраб, салом айтишди.

— Ўғлингиз катта бўлиб қолгандир?

— Раҳмат, боғчага қатнаяпти, бу йил бешга тўлади. Тинчлик бўлса қўлини ҳалолламоқчимиз, ўзингиз бош бўласиз.

— Насиб қилса, албатта хизмат қиламан!

Домла бу гапни шундай бир самимийлик билан айтдиларки, сўнгра менга савол назари билан қарадилар. Ўз навбатида мен ҳам гоҳ у, гоҳ бу соҳадан гапириб, гапни-гапга улашга уринардим. Анча вақт гаплашиб ўтирдик.

Кетиш учун рухсат сўрадим. Қайси транспорт билан кетишимга қизиқдилар. Метро билан келганлигимни, яна ўша йўл билан қайтишимни, метрода Октябрь инқилоби станциясидан Чилонзорга жуда тез етиб келганлигимни шодланиб гапирдим.

— Мен ҳали метрога тушганим йўқ! — дедилар домла астагина.

— Соғайиб чиққанингиздан кейин бирга тушамиз — дедим. Бу гапимни эшитдиларми ё эшитмадиларми билмадим. Лекин жавоб қилмадилар. Сўнг кетишимга рози бўлдилар.

Миртемир домла билан хайрлашиб кўчага чиққанимда кечки соат 10 лардан ошган эди. Январь ойининг совуқ ҳавоси юзимга урилди.

ДОНОРЛИК

Эртаси куни устознинг катта ўғли Миржалол қўнғироқ қилиб, мени дадаси йўқлаётганини хабар қилди. Ўша заҳотиёқ бозорга тушдиму у-бу нарса харид қилиб, тўғри касалхонага бордим.

Ҳар галгидай домла мени кўриб чеҳралари очилиб кетди.

— Тузалиб қолдингизми? — кўнгил сўрадим.

— Ҳарқалай дурустман! — дедилар.

Сўнг гапимиз бошқа мавзуга кўчди. Устоз адабиёт ҳақида ўз тажрибасини, турмушнинг аччиқчучугини кўрганларини эсладилар, дўстларнинг яхшилиги-ю ва нопокларнинг озорига ишора қилиб ўтдилар. Суҳбатларини жон қулоғим билан тинглар эканман, домла зерикиб қолибдилар-да, деб кўнглимдан ўтказдим.

Бирдан Миртемир домла ўйга толдилар. Бу ҳолатга тушунганим учун, тўғрироғи кўникиб қолганимдан, мен ҳам ўз хаёлимга берилдим. Ниҳоят устоз қатъий қарорга келган кишидек, ўтирган ерларида бир қўзғолиб олдиларда, сўнгра:

— Эртага эрталаб жарроҳхонага олиб кирадиган бўлдилар! — дедилар совуққонлик билан, — укаларинг Миржалол, Мирза, Аҳмаджон (жияни)лар эрталаб донорлик қилишга келишади. Сизни ҳам рўйхатга қўшиб қўйдим. Дарвоқе, Баротбек қонингиз нечанчи группа?

— Қанақа группалигини билмадиму, лекин албатта келаман! — дея олдим шоша-пиша.

— Агар чўчисангиз, қўяқолинг! — деб, меҳрибонлик билан юзимга қарадилар.

— Нега қўрқар эканман! — таажжубландим, сўнг иккаламиз ҳам бир неча дақиқа жим бўлиб қолдик. Беихтиёр кўнглимдан шундай фикрлар кечади:

— Ахир яхши кўрган кишинг хаста пайтида унга нима билан-дир кўмак беришинг керак-ку. Инсон инсонга шундай пайтда ёрдам қўлини чўзмаса, қачон чўзади. Эҳтимол беморнинг кўнгли шунинг билан тоғ қадар ўсиб, дарди шифо топар. Касалхонанинг қон берадиган донорлари камми? Шубҳасиз кўп! Назаримда, устоз ўзларига номаълум одамларнинг қонини қуйишни хоҳламагандирлар. Ҳа, нима бўлса ҳам домланинг соғайиб кетиши ўзбек халқи учун, адабиёт учун, қолаверса, ўз ўқувчилари учун жуда зарур...

Миртемирдай улкан шоирнинг меҳрини, ишончини қозониш мендай бир шогирди учун катта бахт эди. Шундай туйғулар оғушида, эрта наҳорда келадиган бўлиб, уйга қайтдим.

Барот ИСРОИЛ.

ТВ

29 ДЕКАБРЬ — ШАНБА

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби. 11.30 «Адолат Акбарова рақсга тушади». Фильм-концерт. 11.50 «Бобур». Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» романи асосида кўп серияли видеофильм. 9-қисм (такрор.). 13.10 «Замандас». (қозоқ тилида). 14.10 «Кенжатойдан қўрқ, эй ғаним». Бадиий фильм («Қозоқфильм»). 15.20 «Ягона оилада». Мусиқий кўрсатув.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.05 Янгиликлар. 18.10 «Қуёш учун ёстиқча». Мультфильм. 18.20 Болалар учун «Қувноқлар даврасида». 18.50 «Меҳр ўчоғи». Бадиий-публицистик кўрсатув. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Мушоҳада». 20.30 «Ахборот». 20.50 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Қизлархон Дўстмуҳамедова. 21.30 Москва. «Вақт». 22.00 «Бобур». Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» романи асосида кўп серияли видеофильм премьераси. 10-қисм. 23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Мультфильмлар. 19.00 «Новости». 19.20 «Душанбе душанба дегани». Телефильм. 19.40 «Асрори азал». Табиб Тўхтасин Тошпўлатов. 20.30 «Ахбор». 20.50 «Жашни камолот». С. Айний номидаги Ленин орденли Тожикистон академик опера ва балет театри — 50 ёшда. 21.30 Москва. «Вақт». 22.00 «Жашни камолот» (давоми). 23.10 Б. Кимёгаров фильмлари «Сиёвуш ҳақида достон». 2-серия — «Буғу байроғи остида».

● МТ I

10.30 «Маримба понес» болалар ансамблининг концерти (Япония). 11.00 Йил фасллари. Декабрь. 12.00 «Белорус қишлоғида ярим соат». Минскдан кўрсатилади. 12.30 «Партнёр». Тижорат хабарномаси. 13.00 «Вақт».

* * *

18.00 Телефильмлар. 19.00 «Вақт». 19.30 «Оила экрани». «Етти энага» («Мосфильм»). 21.20 ССЖИ ҳукуматида. 21.30 «Вақт». 22.00 Россиянинг парламент хабарномаси. 22.15 «Оперетта, оперетта». 23.30 «ТСН». 23.45 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари. 9.15 Мультфильм. 9.35 Ҳужжатли фильмлар. 10.15 «Танловдан сўнгги ўйлар». Куйбишев шаҳридан кўрсатилади. 10.55 «Анатолий Соловьяненко саҳнада ва саҳнадан ташқарида». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Укртелефильм»). 11.45 «Берегиня» украин қўшиқлари студиясининг концерти. 12.10 Болалар учун фильм. «Довюрак Широқ» («Тожикфильм»). 13.20 Коллаж. 13.25 Концерт. 14.40 «Бир куни эски шаҳарда». Болалар учун қўғирчоқ спектакль. 15.25 «Мусиқий хазина». И. С. Бах асарларини С. Навасардян ижро этади.

* * *

17.30 Россиянинг ҳужжатли экрани. «Ота уйи». 19.00 Мультфильмлар: «Кентервиль шарпалари», «Масхарабоз ва крокс». 19.30 «Арена». 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Объектив». 21.15 Долзарб интервью. 21.30 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 22.00 «ТВ TV ҳақида». 23.00 «Иллюзион». «Фанфан-тюльпан». Бадиий фильм (Франция — Италия).

Нуқтаи назар

Виллям Диркс: «Ўзбек тили дарслигини ёзаяпман»

Виллям ДИРКС — амриқолик. У Вашингтон дорилфунунининг ўзбек филологияси куллиётини битирган. Виллям ўзбек тили билан бирга инглиз, қозоқ, турк тилларида ҳам бемалол мулоқот қила олади. Айни кунларда у инглиз тили давлат тили бўлган мамлакатлар учун ўзбек тили бўйича дарслик ёзаяпти. 27 баҳорни қаршилаган бу ёш олим пойтахтдаги Ўзбекистон жумҳурияти саёҳат ва экскурсиялар Кенгашида йўриқчи-таржимон бўлиб ишлаяпти. Унинг мақоласини ўз ҳолича, таҳрирсиз эълон қилаяпмиз.

Шу йилнинг декабрь ойи бошларида мени Ўзбекистон ойнаи жаҳонига таклиф қилишди. У ерда Октябрь Мўминов «Ассалому алайкум» кўрсатувида ўзбек тили ҳақида фикр билдиришимни сўради. Рози бўлдим.

Аввало гапларимизни ёзиб олишди. Рости, хурсанд бўлиб кетдим. Вақт оз ажратилган бўлсада, анча-мунча айтмоқчи бўлган фикрларимни баён этган эдим. Бироқ кўрсатув ойнаи жаҳонда намойиш этилганда мағизли гапларим «юлиб ташланган» эди. Ҳайрон қолдим. Нима, фикрларим шунча зарарлимиди? Уни халқ кўтаролмасмиди? Оммани ўйлантириш мумкин эмасми? Унда нега мени таклиф қилишганди? Товба.

Анчадан бери битта нарса менга ёқмаяпти. Сизларнинг адабий тилингиз ҳеч қайси шевага тўғри келмайди, ҳеч ким ҳеч қаерда унақа гапиролмайди. Лекигин ойнаи жаҳонда сўзлаган кишилар оддий тилда гапиришдан чўчиб, адабий тилда гапирмоқчи бўладилар. Бироқ эплашолмайди. Нега шунақа? Ўзбек жонли тилида гапириш уятми? Уйда, кўча-кўйда гапириладиган тилни нега камситишади? Нима, адабий тилнинг шохи борми? Ким уни ижод қилган ахир? Адабий тилингиз эса жуда сунъий. Балки шунинг учун менга ёқмас.

Халқ тилининг ранг-баранглиги, жонлилиги менга ёқади. Шу боисдан, уни ўрганаяпман. Бизнинг Амриқода ойнаи жаҳонда мухбирлар билан савол-жавоб қилса ёки бирон воқеани гапириб берса, улар бемалол гапиришаверади. Оддий халқ тилида гапириш одатдир. Сизларда бўлса бунинг акси.

Мен ҳозир ўзбек тили дарслигини ёзаяпман. Аммо уни ёзиш жуда қийин кечаяпти. Оғзаки тил билан адабий тил ўртасидаги фарқ бунга имкон бермаяпти. Дорилфунунда биринчи йил ўрисча ўқувдим. Бу ерга келганимга етти йил бўлган бўлсада, қандай ўқитишган бўлса, шундай муомала қилишар экан. Ўзбек тилининг на лексикаси, на талаффузи, на гап тузилиши уч йил давомида ўқиган адабий тилимга ўхшарди. Адабий тилдаги «нинг» қаратқич келишиги қайда? Киши қандайсиз, дейди? Агар кўп киши келишса, келишди демасдан **келдилар** деб гапирилади. **Якшанба** куни қачон ишлатилади? Бизда рус тили, француз тили, испан тилини ва ҳоказо ўқиганда ҳам муомала, ҳам китобий тилни ўрганамиз. Лекин негадир ҳеч ким ўзбек тилининг икки вазият ўташига тан беролмай, уни (оғзаки нутқни) қўпол, хато дейди.

Ҳозир ўрисча-ўзбекча сўзлашгичлар кўпайиб кетди. Ҳаммаси адабий тилда. Таржимасига эътибор беринг: «Сўзлаштирадиган китоб». Уни «Сўзлашув китоби» деса бўлмайдими?

Кўпчилик менга «Ўрислар Ўзбекистонда шунча йил туриб, ўзбекчани ўргангани йўқ!» дейишади. Қанақа қилиб ўргансин? Мен кўча-кўйда нуқул ўзбекча гапираман, чунки ўрисчани деярли эплолмайман. Қолаверса, ўзбекчани ўргангани келганман. Бирон нарсани ўзбек тилида сўрасам, менга 60 фоиздан кўпроқ киши ўрисча жавоб қайтаради. Энди ўзбекчани ўрганаман деган одамга ўрисча гапирадиган бўлсаларинг, бечора ўрислар қаттан ўргансин? Уларга ким ўргатади?

Мен таҳсил олган дорилфунун уч йилдан буён Тошкент Давлат дорилфунуни билан шартнома асосида аспирантлар алмаштиради. Мен оғзаки нутқни ўрганмоқчи эдим, лекин домла топилмаяпти. Китоб тили ўз йўлига, мен муомала тилини ўрганмоқчи эдим. Зўрға талабимни тушуноладиган битта талабани топдим. Китобий тилни ким ҳам хуш кўрарди, ахир устингиздан кулишади-ку. Ўрисча ўрганмоқчиман, десангиз уч-тўрт ойдаёқ сувдай гапирадиган қилиб ташлайди. Нега шунақа? Ўзбек тилини шу тарзда ўргатса бўлмайдими?

Пойтахт дорилфунунига янги келган хорижлик аспирантлар тунов куни олдимга келиб, «Бизга тузукроқ ўқитувчи топиб беринг. Ўқитувчимиз луғатдан сўз ўқиб, «дарс» беряпти. Икки соат мобайнида «с» товушини ўргатмоқчи бўлди» дейишди хуноб бўлиб. Қаранг, хорижликлар икки йил ўз юртларида ўзбекча ўқиб келишган, энди ТошДД домласи яна уларга «с» товушини ўргатишни ўзига эп билган.

Мен Ҳувайдо маҳалласида тураман. ТошДД домласи Муҳаммаджон Қодиров мени меҳмон қиладилар. Гарчи дангаса, ярамас, чаласавод бўлсам ҳам.

11-автобусга кўп чиқаман. У ердаги олдинги ўриндиқларнинг тепасида шундай ёзув бор: «Место для пассажиров с детьми и инвалидов». «Болали йўловчилар ва ногиронлар учун жой». Демак, ўрисчадан ўзбекчага таржима қилиш учун фақат сўзлар тартибини тескари қўйсангиз бўлди. Осон экан. Лекин нимагадир шунақа таржима менга ғалати туюлаяпти. Ўзимга қолса, «Болали ва ногирон йўловчилар жойи» деб ўгирардим. Ё меники нотўғрими? Барибир табиийроқ, туркийроқ таржима қилиш керак. Бу тахлитдаги таржималардан воз кечган маъқул.

Автобусдан тушиб, метрога чиқаман. Ленин майдони бекатига келганда «Ленин номидаги майдон станцияси» дея баён қилинади. «Уф», дейман. Намунча оғир, сўзма сўз таржима экан. Худди ўша метронинг юқорисида «Ленин номли майдон» деган ёзув бор. У ҳам унчалик яхшимас, лекин боягисидан сал тузукроқ. Одамлар эса «Ленин майдони» деб аташади. Ана буниси табиий, ўзбекчасига таржима. Бир жойнинг ўзини уч хилда аташаяпти, қайси бирига бўйсуниш керак.

Гул сотадиган дўконнинг тепасига «Цветы» — «Гуллар» деб ёзилган. Тошкентга биринчи келганимда ҳам бунга ҳайрон қолган эдим. Наҳотки «цветы» «гуллар» бўлса? Адашмасам, туркий тилларда «гул» сўзи ҳам кўпчилик, ҳам яккалик маъносини англатади. «Озиқ-овқатлар магазини» эмас, «Озиқ-овқат магазини» дейиш керак, назаримда «лар» қўшимчаси оғзаки нутқимизга жуда катта таъсир кўрсатаяпти. Масалан, «Уйда китоб бор» дейиш ўрнига «Уйда китоблар бор» дейишмоқда.

Ишхонамга кираверишда «Ўзбекистон жумҳурияти саёҳат ва экскурсиялар кенгаши» деган ёзув диққатимни олади. Уни ўзбекча сўз тартибига мослаштирсак қандай бўлади? Нега уни кенгаш дейишади? Пул топадиган, тижорат қиладиган идора бўлса. Бу билан ишхонамни ёмонлавотганим йўқ, фақат таржимаси ғалати. Ўрисчаси балки тузукдир, билмадим. Дорилфунун-чи? У қайси тилда? Дорилфунунни араблар жомим дейишади. Форсчасига эса донишгоҳ. Ҳамма одам осмон вапурини самолёт дейдиган бўлса, тайёрагоҳни сўраган кимсага қаер кўрсатилади? Рўзнома рўз ҳайт пайтида чиқадими? Бунақа ғайритабиий, оғир, арабча форсча халқ тилига сингиб кетмайдиган сўзларни ўйлаб чиқаришни таржимонларга ким қўйибди?

«ВУЗ городок»ни «Талабалар шаҳарчаси» дейишади. Ўрис тилида «город» «шаҳар» бўлса, «городок» «шаҳарча»дир. Лекин «ВУЗ городок» алоҳида шаҳарча эмас, Тошкент ичида жойлашган маҳалла-ку!

Талаба тушунчаси бу ғарбий. ССЖИ да ўқувчи-талаба айирмачилиги бор, ўрис тилидаги «ученик»ни «ўқувчи» дейсизлар, дорилфунунда эса талаба. Хитойдаги туркий халқлар ҳаммасини ўқувчи деяверади, чунки уларда ғарбий тушунчанинг ўзи йўқ. Талабани ўқувчи десангиз тўғри келмайдими ёки албатта ўрисча тасаввур қилишга суяниш керакми?

Инқилобдан олдин ўзбек жонли тили бўлган-ку. Менимча, чинакам тилингизни тикламоқчи бўлсангиз, ўзингизнинг ғарбийлашмаган туркий тушунчалардан кенгроқ фойдаланиш керак, деб ўйлайман. Акс ҳолда «тиклашингиз» бўяшга айланади. Албатта, даврга хос сўзлар бўлади, уларнинг таржимаси ҳам йўқ. Масалан, видео. Унинг инглиз тилида ҳам таржимаси йўқ. Уни таржима қилишга уриниш ҳам керак эмас, чунки ҳамма уни видео дейди. Видео сўзи эса лотинча бўлиб, кўрмоқ сўзидан олинган.

Очиғини айтсам, бундай мақола ёзишга менинг ҳаққим йўқдай. Ўзбек тили ўз она тилим эмас, ўзбек эмасман. Бу гапни ойнаи жаҳонда ҳам айтган эдим.

Ўзбек жонли тили, унинг турли шевалари менга жуда ёқади. Тил ривожланишида турли тўсиқлар бўлаётибди. Шу боисдан ҳам озгина ёзгим келиб кетди. Ўзбек тили ўзларингники, у билан нима қилмоқчи бўсаларинг ҳам ишим бўлмайди. Бунисини ҳам ўзинглар биласизлар. Кўнглимдагини ошкора ёздим.

Янги йил базми

Тошкент телестудияси ходимлари «Янги йил базми»ни съёмкага олишни тугатишди. Бу йилги кеча олдинги йилгилардан бошқача: сценарийлар бўйича дабдабали рапортлар, ёд олинган нутқлар бўлмайди. Томошабинларнинг Янги йил кечаси қувноқ ва кўнгилли ўтиши учун телевидение ходимлари қўлларидан келганча хизмат қилишди.

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон халқ артисти Маъмура Эргашева (чапда). Ўзбекистон халқ артисти Хайрулла Саъдиев билан Абдураим Абдуваҳобовлар интермедия ижро этишмоқда.

Суратчи: А. РИСҚИЕВ (ЎзТАГ).

Хайрия концерти

Янги йил арафасида олий билимгоҳимизнинг «Ёшлик» дастаси пойтахтнинг 100-мактаб-интернатида хайрия концерти бердилар.

Болалар кўзларидаги қувончни кўрган «Ёшлик» дастасининг жўрчи созандаси Бахтиёр Маматқулов, дойрачи Журъат Юнусов, аккордеончи-созанда, автоматик бошқариш системаси (АБС) куллиёти толиби Ҳакимжон Фазлиддинов ва бошқалар жозибали куйлар ижро этдилар.

Мен ҳам ўқувчиларнинг юзларидаги қувонч, лабларидаги табассумни кўриб, беихтиёр шундай хулосага келдим: ногирон болаларимиз меҳр-шафқатга муҳтож... Давлатимиз, ҳукуматимиз уларга барча шароитларни муҳайё қилиб берган. Аммо меҳр-шафқат, оқибат, эътибор ҳамма вақт ҳам (айниқса, етим ногирон болаларга) йўлдош бўлавермайди. Шу сабабли, маданий тадбирларни болалар ҳузурида тез-тез ўтказиб туриш лозимлигини яна бир бор дилдан ҳис этдим.

Концерт алла-маҳалгача давом этди. Концерт охирида қишки таътил кунларида «ТошПОВ клуби» яна азиз болалар ҳузурида меҳмон бўлиши, унда «Ёшлик» дастасидан ташқари «Ойдинлар», «Ўзбекистон қизлари» ва бошқа ижодий гуруҳлар ҳам ташриф буюришлари ҳақидаги хушхабарни Л. Маматқулова (олий билимгоҳ клуби директори) эълон қилганида ҳамма болалар ўрниларидан туриб, гулдурос қарсаклар билан олқишладилар.

Концертдан қайтаётганимизда, йўл-йўлакай Лола опа клубнинг байрам кунларидаги режалари билан таништириб кетдилар. Режага кўра, ўқувчиларнинг қишки таътил кунларида клуб қошида фаолият кўрсатаётган бадиий ҳаваскорлик дасталари қатор мактаб, боғча, ташкилот ва муассасаларда бўлиб, жажжи кичкинтойлар ва мактаб ўқувчиларини хушнуд этишади.

С. АСҚАРХЎЖАЕВ.
ТошПОБ катта ўқитувчиси.

БАЙРАМ ДАСТУРХОНИГА

«Облагропром» ходимлари «Сабзавот ва мевалар — шаҳарликлар дастурхонига» шиори остида ишлаб, Янги йил арафасида 1140 тонна маҳсулотни бозорга чиқариб сотишмоқчи. Ҳамшаҳарларга намунали хизмат кўрсатиш учун транспорт ва керакли тош-тарозилар шай қилиб қўйилди.

Янги йил арафасида эса яна 200 тонна пиёз узилиб шаҳар дўконларига жўнатилади.

(ЎзТАГ).

Муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

«Ёш ленинчи»
«Молодой ленинец» орган ЦК ЛКСМ Узбекистана
Издается на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.
ТЕЛЕФОНЛАР:
ҚАБУЛХОНА 32-56-58.
ХАТЛАР БЎЛИМИ 32-54-65.
ИНДЕКС: 64607.
513500 НУСХАДА ЧОП ЭТИЛАДИ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.
—1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Д. — 28644.